

‘KASPI’ QƏZETİ 1881-Cİ İLİN YANVARINDAN NƏŞR OLUNUR. QƏZETİN ÇAPı 1999-CU İLDƏ BƏRPA OLUNUB

AZƏRBAYCANI DÜNYAYA TANIDAN LİDER

Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyat və siyasi fəaliyyət fəlsəfəsi əldə olunanlarla kifayətlənməmək, daima yetkinləşmək və təkmilləşmək anlayışları üzərində bərqərar olmuşdu. Məhz bu amil Heydər Əliyevin hələ sovet illərində o vaxt mövcud olan quruluş və siyasi sistemin sərhədlərini aşmasının başlıca səbəbi idi.

ULU ÖNDƏR

102

HEYDƏR ƏLİYEV

Prezident və birinci xanım Ulu Öndərin məzarını ziyarət ediblər

Mayın 10-u müasir müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu, xalqımızın dahi oğlu və Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü gündündür.

Bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 9-da Fəxri xiyabanda Ulu Öndərin məzarını ziyarət ediblər.

Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzəri öününe əklil qoyub, Ulu Öndərin xatırsını ehtiramla anıb. Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva Ümummilli Liderin xatıresini dərin hörmətlə yad edib. Dövlət başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı, görkəmlili oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatıresini ehtiramla anaraq məzəri üzərinə gül dəstələri qoyublar. Tanımış dövlət xadimi Əziz Əliyevin və professor Tamerlan Əliyevin də xatırələri yad olunub.

Heydər Əliyevin anadan olmasının 102 illiyi qeyd olunub

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində (DTX) Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102 illiyi qeyd olunub. Bu barədə "Report" a DTX-dən məlumat verilib. Bildirilib ki, Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının fəxri rəhbəri, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ilə əlaqədar DTX rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev və Xidmətin əməkdaşları Fəxri xiyabanda dahi şəxsiyyətin əziz xatıresini dərin ehtiramla yad edib, məzəri öününe əklil və gül dəstələri qoyublar.

Daha sonra DTX-nin akt zalında keçirilmiş tədbirdə çıxış edən Əli Nağıyev Ulu Öndərin təhlükəsizlik orqanlarındakı 25 illik şərəfli fəaliyyəti, dahi rəhbərin bu təsisatin inkişafındakı müstəsna xidmətləri, eləcə də təhlükəsizlik təşkilatının milliləşdirilməsi istiqamətində atdığı qətiyyətli addımlar barədə ətraflı söhbət açıb.

ŞUŞADA DÖRDÜNCÜ YAŞAYIŞ KOMPLEKSİNİN TƏMƏLİ QOYULUB

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Şuşaya səfəri çərçivəsində təməli qoyulan dördüncü yaşayış kompleksinin layihəsi çərçivəsində 16 binanın inşası nəzərdə tutulub. İndiyədək Şuşada 450 mənzildən ibarət 23 bina sakinlərin istifadəsinə verilib.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşaya səfər ediblər.

16 BİNANIN İNŞASI NƏZƏRDƏ TUTULUB

Mayın 9-da Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşada inşa ediləcək dördüncü yaşayış kompleksinin təməlqöymə mərasimində iştirak ediblər.

Bildirilib ki, Şuşa şəhərində dördüncü yaşayış kompleksinin layihəsi çərçivəsində 16 binanın inşası nəzərdə tutulub. Kompleksin ümumi sahəsi 6,2 hektardır. Ümumilikdə yaşayış kompleksində 274 mənzilin inşası planlaşdırılır. Binalarda bir, iki, üç, dörd və beşətəqlı mənzillər olacaq. Yaşayış kompleksinin ərazisində zəruri sosial infrastruktur yaradılacaq.

Qeyd edək ki, indiyədək

Şuşada 450 mənzildən ibarət 23 bina sakinlərin istifadəsinə verilib.

Növbəti mərhələdə daha üç layihənin icrası nəzərdə tutulur. Dövlət və özəl tərəfdəşlığı çərçivəsində şəhərin mərkəzi küçəsində 10 yaşayış kompleksi inşa edilir. Onların sırasına mehmanxana, ofis binaları və digər obyektlərin tikintisi daxildir. İndiyədək Şuşaya 376 ailə, ümumilikdə 1409 nəfərdən artıq keçmiş məcburi köçkün qaydırıb.

DAŞALTI KƏND MƏSCİDİNİN AÇILIŞI

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa rayonunun Daşaltı kənd məscidinin açılışında da iştirak ediblər.

Daşaltı kənd məscidinin təməli 2021-ci ilin noyabrında Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən

qoyulub. Məscid kəndin mərkəzində milli memarlıq üslubunda inşa edilib.

İkiminarlı məscid ümumi memarlıq kompozisiyası, planlaşdırma və bədii-dekorativ xüsusiyyətlərinə görə Qarabağ memarlıq məktəbinin ənənələrinə uyğun inşa olunub.

Hündürlüyü 22,5 metr olan minarələr layihələndirilərkən Yuxarı Gövhər Ağa

məscidinin minarələrinin formasından istifadə olunub. İkimərtəbəli məsciddə eyni vaxtda 150-dən çox insan ibadət edə biləcək.

"Daşaltı kəndinin yenidən qurulması layihəsi"

Dövlət başçısına və birinci xanıma "Daşaltı kəndinin yenidən qurulması layihəsi" çərçivəsində görüləcək işlər barədə də məlumat verilib. Bu layihə yerli memarlıq ərsinə sadıqlik, ekoloji davamlılıq və müasir turizm infrastrukturunu ilə kənd həyatını birləşdirir.

Ümumi sahəsi 65 hektara yaxın olan Daşaltı kəndində 80 otaqlı 5

mərtəbəli hotel binası, kottedjler, ticarət və ictimai obyektlər, o cümlədən, informasiya mərkəzi, sərgi binası, emalatxana inşa ediləcək. Layihəyə əsasən, təbiət və tarixlə vəhdət təşkil edən, geniş turizm imkanları olan kənd məkanının yaradılması nəzərdə tutulur.

Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzi istifadəyə verilib

Şuşaya səfəri çərçivəsində Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzinin açılışında da iştirak ediblər.

Bu tibb ocağının təməli 2021-ci ilin noyabrında Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə qoyulub. Altı korpusdan ibarət olan mərkəz 90 çarpayılıqdır. Burada terapiya, pediatriya, cərrahiyə və digər səbələr fəaliyyət göstərəcək. Mərkəzdə, həmcinin konsultativ poliklinika, uşaq poliklinikası,

şüa-diaqnostika, funksional diaqnostika, fizioterapiya və tibbi bərpə səbələri, klinik diaqnostik laboratoriya yaradılıb. Şuşa Müalicə-Sağlamlıq Mərkəzi müasir standartlara cavab verən tibbi avadanlıq, o cümlədən kompüter tomoqrafiyası, rəqəmsal teleskopik rentgen, rəqəmsal stasionar USM cihazları ilə təchiz olunub. Bunlar isə öz növbəsində Mərkəzə müraciət edənlərin müayinə və müalicəsini yüksək səviyyədə aparmağa geniş imkanlar yaradır.

Tibb ocağının ərazisində Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi, hemodializ və digər korpuslar inşa olunub. Mərkəzin xidmətlərindən, eyni zamanda, ətraf şəhər və rayonların əhalisi de istifadə edə biləcək. Qeyd edək ki, Prezident və birinci xanım "Qoç Ət" Kəndli Fermer Təsərrüfatı MMC-nin Xocalıının Xanabad kəndindəki heyvandarlıq kompleksinin, "Azəriş" ASC-nin "Xocalı" yarılmastansiyasının və Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin açılışında da iştirak ediblər.

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

ULU ÖNDƏRİN SAH ƏSƏRİ

Heydər Əliyev: "Yeni Konstitusiya Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlətin qurulması, demokratik vətəndaş cəmiyyətinin yaranması üçün əsaslar yaratmış, bütün təminatları vermişdir".

AZAD ƏLİYEV

azad.eliyev@kaspi.az

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2025-ci il Azərbaycanda "Konstitusiya və Suverenlik İli" elan edilib. Bu il müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasının qəbul edilməsinin 30 il tamam olur.

MÜHÜM QANUNVERİCİLİK BAZASI

1995-ci il 12 noyabr müstəqil Azərbaycanın dövlətçilik tarixinə qızıl hərflərle yazılıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin birbaşa rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası ümumxalq referendumu ilə qəbul edilib. Özündə insan hüquq və azadlıqlarını, demokratik dəyərləri, hakimiyətin dəqiq bölgüsünü ehtiva edən ilk Konstitusiya sonrakı dövrlərdə ölkəmizdə genişmiqyaslı qanunvericilik və institutional islahatların əsasını təşkil edib.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqın iradəsini eks etdirən müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyasına verdiyi dəyər onun dövlətimizin gələcək həyatında nə dərəcədə müstəsna rol oynadığını aydın ehtiva edir: "Konstitusiya Azərbaycanın müstəqilliyini, ərazi bütövlüyünü təmin edən Konstitusiyadır və əminəm ki, bu, daimi olacaqdır. Xalqımız bu Konstitusiyamın müddəələrindən istifadə edərək Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini əbədi edəcəkdir. Yeni Konstitusiya Azərbaycanda demokratik, hüquqi dövlətin qurulması, demokratik vətəndaş cəmiyyətinin yaranması üçün əsaslar yaratmış, bütün təminatları vermişdir. Bizim borcumuz bu təminatlardan, Konstitusiyamın bizə verdiyi qanuni əsaslardan səmərəli istifadə etmək və ölkəmizdə hüquqi, demokratik dövlət yaratmaq, vətəndaşların, insanların hüquqlarının qorunmasını təmin etməkdən ibarətdir".

Prezident İlham Əliyevin "Konstitusiya və Suverenlik İli" ilə bağlı sərəncamında da qeyd edildiyi kimi, bu Konstitusiya dövlətimizin müstəqilliyinin, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaşlarımızın layiqli həyat səviyyəsinin, dünya ölkələri ilə dostluq və əmin-amalıq şəraitində əməkdaşlığın təmin edilməsi kimi ali niyyətlərin həyata keçirilməsi üçün mühüm qanunvericilik bazası rolunu oynayır.

KONSTITUSİYANIN
ƏSAS TƏLƏBİNİ
REALLAŞDIRAN ZƏFƏR

Azərbaycan Konstitusiyasının ilk maddəsində dövlət hakimiyətinin yeganə mənbəyinin Azərbaycan xalqı olduğu qeyd olunur. Ümummilli Liderin müstəqil Azərbaycanın qurulmasında yorulmaz fəaliyyətinin əsas ilham mənbəyi, dayağı məhz xalqının öz liderinə olan sonsuz etimadı və sevgisi idi. Bu etimadın kulminasiya nöqtəsi 2020-ci ildə Azərbaycanın suverenliyi və ərazi bütövlüyü ilə nəticələnən Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz Zəfərimizdir. Bu Zəfərin memarı isə Heydər Əliyev yolunun layıqli davamçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevdir.

Konstitusiyanın preambulasında Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin, suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması başlıca niyyətlərdən biri kimi bəyan edilib. Lakin uzun illər ərzində işğal faktının mövcudluğu əsas qanunun tələb etdiyi bu vəzifənin icrasını qeyri-mümkün edirdi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə edilmiş Zəfər həm də Azərbaycan Konstitusiyasının əsas müddəələrinin tam olaraq həyata keçirilməsi, ölkənin ali qanununun bütün suveren ərazilərimizdə hüquqi cəhətdən qüvvəyə minməsinin zəmanətidir.

Son illərdə həyata keçirilən islahatlar, qalib ordu və güclü iqtisadiyyat, ən əsası - Heydər Əliyev ideyalarına əsaslanan siyasi kurs, hər bir vətəndaşın hüquq və azadlıqlarının təminatçısı, demokratik və hüquqi dövlət quruculuğunu prinsiplərini müəyyənləşdirən Konstitusiya müstəqil Azərbaycanın əbədi olaraq mövcudluğunun təminatıdır.

DÖVLƏTÇİLİK QARŞISINDAKI ƏN BÖYÜK XİDMƏTLƏRDƏN BİRİ

İlk Konstitusiyamızın qəbulunu Ulu Öndər Heydər Əliyevin şah əsəri də adlandıırılar. Həqiqətən də ölkənin əsas qanununun hazırlanması, Ümummilli Liderin rəhbərliyi ilə hər bir maddə ilə bağlı ayrı-ayrılıqla təşkil edilən müzakirələr, həmin illərdə Azərbaycandakı mövcud vəziyyət təhlil edildikdə bu müqəddəs missiyanın hansı zəhmət hesabına uğurla yekunlaşdığını təsəvvür etmək mümkündür. Bu çətin və şərəfli missiyanın öhdəsindən isə yalnız və yalnız Heydər Əliyev kimi görkəmli və zəngin idarəçilik təcrübəsinə malik dövlət xadimi gələ bilərdi. Konstitusiyamızın qəbulu müstəqillik tariximizin ən mühüm hadisələrindən biri olmaqla yanaşı, həm də Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi karşısındaki ən böyük xidmətlərindəndir.

DEMOKRATİK DƏYƏRLƏRƏ SADIQLIK

Beş bölmə, 12 fəsil, 158 maddədən ibarət ilk milli Konstitusiyada BMT-nin 1948-ci il 10 dekabr tarixli Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsində və digər beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş insan hüquq və azadlıqları əhatəli şəkildə təsbit olunub. Konstitusiyanın üçdə birinin insan hüquq və azadlıqları ilə bağlı olması Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulan humanist siyasetin, dövlətin hər bir vətəndaşa diqqət və qayğısının təzahürüdür. Əsas Qanunda insan hüquq və azadlıqlarına geniş yer verilməsi, həm də müstəqil Azərbaycanın demokratik ənənələrə, insan hüquqları ideyalarına, vətəndaş cəmiyyətinə sadıqlığının ifadəsi idi. Ulu Öndərin 1996-ci il 1 noyabr tarixli Fərmanı ilə hər il noyabrın 12-si ölkəmizdə Konstitusiya Günü kimi qeyd edilir.

DÜNYANI

Ulu Öndər Heydər Əliyevin həyat və siyasi fəaliyyət fəlsəfəsi əldə olunanlarla kifayətlənməmək, daima yetkinləşmək və təkmilləşmək anlayışları üzərində bərqərar olmuşdu. Məhz bu amil Heydər Əliyevin hələ sovet illərində o vaxt mövcud olan quruluş və siyasi sistemin sərhədlərini aşmasının başlıca səbəbi idi.

RÜSTƏM QARAXANLI

Modern Azərbaycan xalqımız tərəfindən dərin hörmətlə anılan, memarı və qurucusu, ölenin inkişaf yolu konsepsiyasının banisi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin görmək istədiyi və bu yolda əzmlə çalışdığı dövlət modelidir. Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi illər yaşadığımız canlı tariximizdir, çünki müasir Azərbaycan məhz Ulu Öndərin dövlətçilik konsepsiyası üzərində təşəkkül tapıb və inkişaf edib. Bu tarixə hər bir azərbaycanlı fəxr edir. Heydər Əliyev Azərbaycanı məhz belə görmək istəirdi: modern, yüksək intellektə malik gəncliyi, dinamik inkişaf edən iqtisadiyyatı, həmərə cəmiyyəti, siyasi cəhətdən yetkin dövlət aparati, əhalinin təhlükəsizliyini hər an təmin edə bilən ordusu və güc strukturları olan, üçrəngli mürqəddəs bayraqımızın dalgalandığı Qarabağlı, Şuşalı dövlət kimi.

MÖVCUDLUQ FƏLSƏFƏSİ İLƏ MƏHDUDLAŞMAYAN DÖVLƏTÇİLİK

Azərbaycan ərazisinin sahəsi baxımından böyük olmasa da, beynəlxalq münasibətlərdə əhəmiyyətli siyasi və iqtisadi layihələrin həm təşəbbüskarı, həm də həlledici bəndi kimi yüksək reputasiyaya malik dövlətdir. Bu status ölkəmizə iri və siyasi çəkili dövlətlərlə bərabər, mühüm təşəbbüslerin həm müəllifi, həm də icraçı olmağa imkan verir. İndi bizim missiyamız dünyaya daha da yaxından tanınmaq və integrasiya olmaq, iqtisadi gücümüzə yatırım etmək, əhalimizin sosial rifah halına dəstək verərək daha da inkişaf etməkdir.

Azərbaycan dünyanın iri güz mərkəzləri ilə daima təmasda olan müasir geosiyasi oyunçudur. Azərbaycanın xarici siyaseti onun yerləşdiyi regionun sərhədlərini aşmağa,

dünyada siyasi və humanitar diskussiyaların mərkəzi imicini qazanmağa müvəffəq olub. Bakı qlobal çaplı problemlərə münasibət bildirmək haqqına malik regional güc mərkəzidir. Müasir beynəlxalq siyasi sistemin təmsilçisi olan onlarla dövlət var ki, mövcudluq tarixləri məsafəcə daha böyük zaman kəsiyini əhatə etse də, dövlətçilik anlayışı nöqtəyi-nəzərində cəmi 34 yaşı olan Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyətlərin heç kiçik qismını belə qazana bilməyib. Bu baxımdan, müasir Azərbaycanın inkişaf konsepsiyası mahiyyətcə unikal xarakter daşıyır, dünyannı nüfuz dairələri və düşünən bəyinlərinin rəğbətinə səbəb olur.

Azərbaycanın dövlətçilik modeli yalnız mövcudluq fəlsəfəsi ilə çərçivələnə bilməz. Dövlət bizim üçün statik anlayış deyil, o, inkişaf və tərəqqi etməli, dəyişməli, mahiyyətcə daha da güclü olmalıdır. Kim irəli getmirsə, geriyə yuvarlanır - dayanıqlı vəziyyət yoxdur. Dahi siyasetçi Heydər Əliyevin 32 il önce əsasını qoymduğu dövlətçilik

anlayışının, modelinin qayəsini də məhz bu dünyagörüşü formalasdırır. Çünkü Ulu Öndərin öz həyat ve siyasi fealiyyət fəlsəfəsi əldə olunanlarla kifayətlənməmək, daim yetkinləşmək və təkmilləşmək anlayışları üzərində bərqərar olmuşdu. Məhz bu amil Heydər Əliyevin hələ SSRİ dövründə o vaxt mövcud olan quruluş və siyasi sistemin sərhədlərini aşmasının başlıca səbəbi idi. Onun mahiyyətcə totalitar sistem olan sovetlər ittifaqında, mürəkkəb reallıqlı dövlətdə proqressiv, dünyaya açıq, dinamizmə, əvvəkliliyə söykənən, dərgünluğu inkar edən, dəyişikliklərə yönəlik dövlətçilik konsepsiyası yaşadığı dövrün reallıqlarını aşmağa müvəffəq olmuşdu. Bu gün dünyadakı mürəkkəb və ədalətsiz, ikili standartların tügən etdiyi, müxtəlif kateqoriyalar üzrə tərəfkeşliyin - dini, milli, siyasi ayrı-seçkililiyin, beynəlxalq konyunkturun hökmən olduğu dövrə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın belə bir qisa müddətə qazandığı uğurlar haqlı olaraq analitik araşdırma mərkəzlərinin, siyaset aləmində nüfuz qazanmış simaların marağına səbəb olur. Azərbaycanın hərb sahəsindəki parlaq uğurları hərbi institutların araşdırma mövzusuna çevirilir. Bütün bunların bir səbəbi var - Azərbaycan dövlətçiliyinin bünövrəsi. O əsas, özül və platforma ki, müəllifi və memarı Ulu Öndər Heydər Əliyevdir.

Azərbaycan xalqı və dövlətinin keçdiyi yolun fərqliyi və əldə etdiyi qazancın miqyası dövlətçilik konsepsiyasının əsasının dünya miqayashı siyasi lider Heydər Əliyev tərəfindən formalasdırılması ilə bağlıdır. İki əsr ərzində mövcudluğun əsarətdə sürdürülmüş, milli düşüncə məfkurəsindən məhrum olmuş, dünya tarixində indiki müasir dövlətlərin əsasının qoyulduğu dövrdə müstəmləkəyə çevrilmiş və öz milli dövlətçilik yolu tam qədəbə bilməmiş xalqın nail olduğu müstəqillik və suverenliyin qısa zaman keşiyində nümayiş etdirdiyi tərəqqinin başlıca səbəbi liderinin nəinki yetkin, habelə qlobal vizyonu malik, dünyani, beynəlxalq konyunkturu dərindən bilən

şəxsiyyət olması idi. Müasir Azərbaycan dövlətçiliyi təməli atılan zaman artıq konsepsiyalasmış məfhüm idi. Onun qurucusunun qarşidakı dövr və məqsədlərə, qət edilən yola və hədəflənən ünvana dair aydın təsəvvürləri var idi. Azərbaycanda dövlətçilik eksperiment deyil, konseptual yanaşma predmeti olub. Biz bu yanaşmanın bəhrələrini indi görürük. Dünyanın düşüncə mərkəzlərinin heyrətlə izlədikəri və analiz etdikləri Azərbaycan reallığı siyasi sürprizlər deyil, pragmatik və məqsədyönlü planlanmanın nəticəsidir. Modern Azərbaycan vaxtile dünyanın iki geosiyasi qütbündən biri olan super güc mərkəzini siyasi və iqtisadi staqnasiyadan çıxarmağa qadir siyasi zəka sahibi olan liderin əsasını qoymuğu uğurlu dövlətçilik konsepsiyasının əsəridir. **ardı 5-ci səhifədə**

HEYRƏTLƏNDİRƏN LIDER

“
Heydər Əliyev Cənubi Qafqazda uzun müddət ərzində ən əsas şəxsiyyət olmuşdur. Bu günlərdə Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycanın bəhrələndiyi dostluq əlaqələrinin qurulmasında Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasında onun şəxsi səyləri hayatı əhəmiyyət daşımışdır. Məhz onun rəhbərliyi altında Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycan, Əfqanistan və İraqdakı əməliyyatlar da daxil olmaqla, terrorizmə qarşı mübarizədə tərəfdəş olmuşlar
”

Dünya cılızlaşır, ancaq unutmur

Əvvəli 4-cü səhifədə

Getdikcə cılızlaşan, merkantil, daha çox kaprizlərin qurbanına çevrilən, qeyri-yetkin liderlər və dövlət başçılarının trendə çevrildiyi çağdaş beynəlxalq münasibətlərdən fərqli olaraq, 20-30 il öncənin dövlət adamlarının Heydər Əliyevin siyasi portretinə verdikləri önəm və qiymət əbəs deyildi. Bu siyaset adamları Heydər Əliyevin rəhbərlik etdiyi dövlətin qazanacağı uğurları öncədən görür və proqnozlaşdırırlar. Bu gün dünyanın güc mərkəzləri olan bəzi dövlət və beynəlxalq institut rəhbərlərindən fərqli olaraq, sovetlərin çöküşü ilə yeni dünya bölgüsü və nizamının formalasdırılması yükünü üzərinə götürmüş həmin tarixi dövrün liderlərinin proseslərə baxış bucağı da fərqli, daha miqyaslı və əhatəli idi. İndi Azərbaycanla mənəsiz və rəhbərlik etdiyi dövlətin tarixi missiya və nailiyyətlərini aşağılayan ədəvet kampaniyasının önündə olan Emmanuel Makron kimi liderin başında durduğu Fransaya rəhbərlik etmiş Jak Sirak Heydər Əliyev barədə deyirdi: "Bu qeyri-adi şəxsiyyət Azərbaycanı çəçklənmə yoluna gətirib çıxmışdır. Müxtəlif görüşlərimiz zamanı, xüsusilə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında müzakirələr apararkən, münaqişənin sülh yolu ilə həllində onun cəsarətini, müdrikiliyini və qətiyyətini yüksək qiymətləndirdim".

Dünyanın Üçüncü dünya müharibəsi astanasına çatdırılmış, rəhbərlik etdiyi dövlətin qlobal missiyasını yetərinə dərk etməyən ABŞ-nin eks-prezidenti Co Baydenin administrasiyasının Azerbaycana qarşı ədalətsiz və qərəzli münasibətinin uğursuzluğu onun ikitərəfli münasibətlərin təməl dayaqları barədə xəbərsizliyinin nəticəsi idi. Ancaq Baydenin prezidentlik dövründən də mürkəkkəb reallıqda ABŞ-yə liderlik etmiş Corc Buş Azərbaycanın həm Vaşington, həm də bütövlükdə dünya üçün önemindən yaxşı xəbərdar idi. Çünkü əsası Heydər

Əliyev tərəfindən qoyulmuş Azərbaycan dövlətinin əhəmiyyəti və perspektivlərinin konturlarına dair aydın təsəvvürlərə malik idi: "Heydər Əliyev Cənubi Qafqazda uzun müddət ərzində ən əsas şəxsiyyət olmuşdur. Bugündə Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycanın bəhrələndiyi dostluq əlaqələrinin qurulmasında, Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasında onun şəxsi səyləri hayatı əhəmiyyət daşımışdır. Məhz onun rəhbərliyi altında Amerika Birləşmiş Ştatları və Azərbaycan, Əfqanistan və İraqdakı əməliyyatlar da daxil olmaqla, terrorizmə qarşı mübarizədə tərəfdəş olmuşlar. Dağlıq Qarabağ faciəsinin sülh danışqları vasitəsilə ədalətli və uzunmüddətli həllinə nail olmaq sahəsində onun nümayiş etdirdiyi qətiyyət regionda sülh və sabitliyin saxlanmasında mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Eyni zamanda, onun mövqeyi və göstərdiyi səylər Azərbaycanın iqtisadi inkişafını möhkəmləndirən böyük həcmli xarici sərmayələrin cəlb olunmasında əsas rol oynamışdır. Bu nailiyyətlər milyonlarla azərbaycanlılarının həyatını yaxşılaşdırılmış və Azərbaycanın iyrimi birinci əsrə müasir dövlət kimi daxil olmasına imkan yaratmışdır".

2020-ci ilin Vətən müharibəsindən sonra illərdə beynəlxalq siyasi nüfuzu və tək regional proseslərə təsiri ilə deyil, həm də daha genişmiqyaslı və qlobal xarakterli proseslərdə sözünü demək haqqını qazanmış müasir Azərbaycanın uğur düsturu maraq və suallar obyektinə çevrilib. Ərazisinin kiçikliyi və dövlətçilik tarixinin zamanla böyük olmadığı Azərbaycanın orta güc statusuna yiyləndiyi reallıqda yaşayır. Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə suverenliyini və ərazi bütövlüyünü öz güc ilə bərpa edən Azərbaycan qlobal siyasi transformasiyaların, iqtisadi layihələrin uzlaşdığı məkana çevrilib. Bu reallıq düşünən beyninləri indi heyrətləndirir. Ancaq bu zaman və gerçəkliy illər önce görən nüfuzlu dövlət və siyaset adamları Heydər Əliyevlə ünsiyyətdən Azərbaycanın gələcəyinə dair nəticə çıxarmağı bacarmışdır. ABŞ siyasi isteblişmentinin və XXI əsr dövlətçilik tarixinin ən parlaq simalarından biri olan sabiq vitse-prezident Dik Çeyni belə siyasi simalardan idi: "Azərbaycan dünya birliyində öz yerini tapıb və hər yerdə nəinki tanınır, hər yerdə öz sözünü deyir, öz siyasetini həyata keçirir. Heydər Əliyev öz davamlı töhfələri ilə Azərbaycanın uzunmüddəti iqtisadi firavanlığının əsasını qoymuşdur. Birləşmiş Ştatlar onun qoymuştu bu möhkəm əsaslar üzərində əlaqələri inkişaf etdirməyi davam edəcək, Azərbaycanın suverenliyini, firavanlığını və demokratik inkişafını dəstəkləyəcəkdir".

Heydər Əliyevin əsasını qoymuş dövlətçilik yolumuz davam edir...

ULU ÖNDƏR İDEYALARINA SADIQ QALIB ORDU

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən başladılan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə davam etdirilən kompleks islahatlar nəticəsində bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna çevrilib.

ERTURAN İSMAYIL

Müsəlman Şərqiñin ilk Demokratik Respublikasının 1920-ci il aprelin 28-də bolşevik Rusiyası tərəfindən işğal ediləsi ölkədə 23 ay ərzində həyata keçirilən bir çox islahatları, o cümlədən ordu quruculuğu sahəsində görülen işləri yarımqıq qoydu. Şimal sərhədlərimizdən Azərbaycana daxil olan XI ordunun xüsusi hərbi əks-kəşfiyyat şöbəsinin rəisi Semyon Pankratovun yerli kadrlara qarşı elan etdiyi müharibə on mindən çox milli düşüncəli azərbaycanlıların sorğu-sualsız, məhkəməsiz öldürülməsi ilə nəticələndi. İkinci Dünya müharibəsində 700 minə yaxın azərbaycanlıların cəbhəyə göndərilməsi, onlardan 300 mindən çoxunun həyatını itirməsi, geriye qaydanınların çoxunun isə əmək qabiliyyətinin olmaması ölkədə bütün istiqamətlərdə, o cümlədən hərbi sahədə ciddi kadr çatışmazlığı yaradırdı.

ocaqlarının yaradılması, bu müəssisələrdə milli hərbi kadrların hazırlanması olsa da, Moskva buna imkan vermirdi. İmperiya işgal etdiyi ərazilərdə, xüsusən də müsəlman ölkəsində hərbi təhsil müəssisəsinin yaradılmasını SSRİ üçün təhlükə sayırı. Ona görə də belə təşəbbüs'lərə ya heç kim çıxış etmir, ya da belə düşüñənlərə qarşı təhlükəsizlik orqanlarının təqib və təzyiq siyasəti işə düşürdü.

ULU ÖNDƏRİN QƏTİYYƏTİ ÖZ SÖZÜNÜ DEDİ
1960-ci illərin sonunda hakimiyyətə gələn Ümummilli Lider Heydər Əliyev ölkənin sosial-iqtisadi vəziyyətini yaxşılaşdırmaqla yanaşı, milli hərbi kadrların hazırlanmasını da əsas vəzifə kimi qarşıya qoydu. Məhz onun təşəbbüsü və qətiyyəti sayəsində 1971-ci ilin noyabr ayında Azərbaycanda ilk hərbi məktəbin açılışı oldu. O zaman Azərbaycan Kommunist Partiyasının birinci katibi olan Ulu Öndər Heydər Əliyev bu təntənəli mərasimdə iştirak edərək, yeni hərbi məktəbə diviziya komandiri general Cəmşid Naxçıvanskiyin adının verildiyini bəyan etdi.

Məhz bu məktəbdə hərbi

təhsil alan azərbaycanlılar sovet illərində ölkəmizin müxtəlif güc strukturlarında, o cümlədən hərbi sahədə fəaliyyətə cəlb olundular. 1991-ci ildə SSRİ-nin süqutundan sonra isə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünə qarşı çıxanlar, silaha sarılıraq Vətənin müdafiəsinə qalxanlar arasında Cəmşid Naxçıvanskinin adını daşıyan hərbi məktəbin keçmiş məzunları üstünlük təşkil etdilər. Təəssüflər olsun ki, 1991-1993-cü illərdə Azərbaycanda siyasi rəhbərlikdə naşı adamların təmsil olunması ümumilikdə ölkədə, xüsusən hərbi sahədə sözün əsl mənasında böhran yaşatmışdı. Vahid komandanlığın olmaması, vətəndaş müharibəsi təhdidi vəziyyəti müstəqilliyin yenidən itirilməsi həddində çatdırılmışdı. Belə ağır şəraitdə xalq yenidən öz xilaskarına üz tutdu, Ulu Öndər Heydər Əliyevi Azərbaycanda ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gətirdi.

Bununla da Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tarixində yeni mərhələ başladı. Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin məzunu olan zabit kadrları daha geniş çərçivədə peşkar ordu quruculuğuna cəlb edildi və

ali hərbi məktəblər yenidən formalaşdırıldı.

HƏRBİ SAHƏYƏ AYRILAN XƏRCLƏR ARTIRILDI

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ordu quruculuğu sahəsində atdığı addımlar Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildi. 2003-cü ildən etibarən hərbi sahəyə ayrılan xərclərin artırılması, hərbçilərin sosial-iqtisadi durumunun yaxşılaşdırılması, onların peşkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi, silahlanmadə ən müasir silah-sursat və texnikalara üstünlük verilməsi Silahlı Qüvvələrimizin potensialını daha da artırdı. 2016-ci ilin aprelində Ermənistan silahlı qüvvələrinin qoşunlarının təmas xəttində ardıcıl təxribatlarına cavab olaraq keçirilmiş əks-əməliyyat zamanı qazanılmış tarixi qələbə, 2018-ci ilin mayında Naxçıvanın 1990-ci illərin əvvəllərində ermənilər tərəfindən zəbt edilmiş 11 min hektar torpağın Naxçıvan Əlahiddə Ümumqoşun Ordusu tərəfindən aparılmış uğurlu əməliyyat nəticəsində azad olunması isə Azərbaycan Ordusunun qələbə əzminini bir daha göstərdi.

AZƏRBAYCANIN HƏRBİ QÜDRƏTİNİN TƏSDİQİ

CƏNUBİ QAFQAZIN ƏN GÜCLÜ ORDUSU

Fərqli deyə bilərik ki, vaxtılı Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən başladılan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə davam etdirilən kompleks islahatlar nəticəsində bu gün Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna çevrilib. Bunu sadəcə biz deyil, dünyanın hərbi güc reytinqini müəyyən edən nüfuzlu təşkilatlar da qeyd edirlər. Elə bugündə "Global Firepower" təşkilatı 2025-ci il üçün hərbi güc sıralamasını açıqlayıb. Azərbaycan Ordusu bu ilki reytinqdə 60-ci yerə yüksəlib. Bu nəticə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin regiondakı güc balansında önemli aktora çevrildiyini və son illərdə həyata keçirilən hərbi islahatların öz bəhrəsini verdiyini bir daha göstərir.

MİLLİ KADRLARIN YETİŞDİRİLMƏSİNƏ İMKAN VERİLMİRDİ

Bu vəziyyətdən düzgün çıxış yolu xüsusi hərbi məktəblərin, ali təhsil

ULU ÖNDƏRİN XEYİRXAHLIQ MİSSİYASININ DAŞIYICISI

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Fond azərbaycançılıq məfkurəsinin təbliğinə, habelə ölkədə sosial rifahın yüksəldilməsinə, elm, təhsil, mədəniyyət, idman sahələrinin inkişafına əhəmiyyətli töhfə verib.

Humanizm prinsiplərinə sadıq qalmaq, bəşəriyyətə daha çox fayda vermək, heç bir qarşılıq gözləmədən insanlara diqqət və qayğı ilə yanaşmaq, köməyə ehtiyacı olanlara yardım etmək Ümummilli Lider Heydər Əliyevin istər SSRİ dövründə, istərsə də müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə fəaliyyətinin əsas qayəsini təşkil edib. Ulu Öndərin xeyirxahlıq missiyası bu gün görkəmlü dövlət xadiminin adını daşıyan Heydər Əliyev Fondu tərəfindən davam etdirilir. Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Fond azərbaycançılıq məfkurəsinin təbliğinə, habelə ölkədə sosial rifahın yüksəldilməsinə, elm, təhsil, mədəniyyət, idman

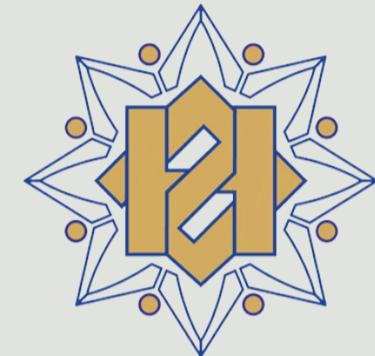
sahələrinin inkişafına əhəmiyyətli töhfə verib. Fond Ulu Öndərin ideyalarını böyük əzmlə və sədaqətlə həyata keçirir. Bunu Fondun 21 illik fəaliyyətinə nəzər saldıqda da görmək mümkündür.

500-Ə YAXIN MƏKTƏB BİNASI İNŞA EDİLİL VƏ YENİDƏN QURULUB

2005-ci ildən həyata keçirilən "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində 100 mindən çox şagirdin təhsil aldığı 500-ə yaxın məktəb binası inşa edilib və yenidən qurulub. Sonradan program dövlət tarəfindən dəstaklanıraç üç mindən çox məktəb təmir olunub və ya yenidən qurulub. Təhsilin keyfiyyətinin artırılmasına xidmət edən "Təhsil dəstək" layihəsi artıq illerdə ki, uğurla davam edir. Fondun həyata keçirdiyi proqramlar çərçivəsində uşaq bağaları üçün yeni binalar tikilib, 40-dək uşaq müəssisəsi əsaslı şəkildə təmir edilib.

PROQRAMDAN 200-DƏN ÇOX ŞƏXS FAYDALANIB

Təbii ki, görülən işlər təhsillə kifayətlənmir. Fondun sahiyyə sahəsində program və layihələri sayəsində Bakıda Psixonevroloji Uşaq Mərkəzi, Talassemiya Mərkəzi, Xüsusi Qayıya Ehtiyacı olan Uşاقlar üçün Reabilitasiya Mərkəzi, Daun Sindromlu Uşاقların Reabilitasiya Mərkəzi, Autizm Spektr Pozuntulu Uşاقlar üçün Bərpa Mərkəzi və bir sıra digər tibb müəssisələri inşa olunub. 2004-cü ildən başlayaraq "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" layihəsi çərçivəsində 14 yaşındanək pasiyentlər hər il dərman preparatı ilə təmin edilib. 2015 və 2020-ci illərdə həyata keçirilmiş "Koxlear implantasiya" programından 200-dən çox şəxs faydalaniib. Görmə məhdudiyyətli uşاقlar üçün respublika internat məktəbində müvafiq mərkəz istifadəyə verilib, Naxçıvan, Gəncə və Yevlaxda regional informasiya mərkəzləri yaradılıb.

HƏRBÇİLƏR PROTEZLƏRLƏ TƏMİN OLUNUB

Heydər Əliyev Fondu pandemiya ilə mübarizəyə də önəmli töhfələr verib. Nazirlər Kabinetin yanında yaradılan Operativ Qərargahın işinə dəstək olaraq 2020-ci ildə Heydər Əliyev Fonduun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın tapşırığna əsasən, müxtəlif ölkələrdən gətirilən tibbi ləvazimatlar müvafiq tibb müəssisələrinə təqdim olunub.

Fond təhsildə fərqlənən, valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar, şəhid ailələrini, mühərribə veteranlarını və mühərribə əllillərini hər zaman diqqət mərkəzində saxlamağa çalışır. İstər 2016-ci ilin aprel döyüslərində, istərsə də 2020-ci il Vətən mühərribəsində yaranmış hərbçilərimiz yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunub.

Uşaq və yeniyetmələrdə idmana marağının artırılması məqsədilə bir çox təhsil müəssisələrində idman zalları, futbol meydançaları, yeni salınan parklarda mini stadionlar, idman qurğuları ilə təchiz olunmuş sahələr yaradılıb. Olimpiya və Paralimpiya oyunlarında medal qazanmış idmançılar Heydər Əliyev Fonduun təqəbüdlərinə və diplomlarına layiq görünlüb.

2016-ci ildən Heydər Əliyev Fonduun təşəbbüsü ilə keçirilən "Küləyə qalib gel" şüarı altında "Bakı Marafonu"nda minlərlə insan iştirak edir.

MƏDƏNİ İRSİMİZİN QORUNMASI ƏSAS PRİORİTET KİMİ

Heydər Əliyev Fonduun fəaliyyətinin digər mühüm aspekti mədəni irsimizin qorunması, tanıtılmasıdır. Ötən müddətdə Fondun təşəbbüsü ilə Beynəlxalq Muğam Mərkəzi, Müasir İncəsənət Muzeyi, Azərbaycan Xalça Muzeyi və bir sıra digər mədəniyyət obyektləri inşa olunub. Dünyanın bir sıra ölkələrində Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzləri yaradılıb. Beynəlxalq Muğam Festivalı, Qəbələ Beynəlxalq Musiqi

Festivalı və digər beynəlxalq festivalar mədəniyyətlərarası dialoqun möhkəmləndirilməsinə öz töhfəsini verir.

Şuşa şəhəri erməni işğalından azad edildikdən sonra Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Vaqif Poeziya Günləri və "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalı keçirilir. Heydər Əliyev Fonduun təşkil etdiyi ədəbiyyat və incəsənat festivalları artıq ölkə hüdudlarını aşaraq beynəlxalq ictimaiyyətin

diqqətini cəlb edir. Buna misal olaraq Nəsimi - şeir, incəsənat və mənəviyyat Festivalı, Beynəlxalq Kulinariya Festivalı qeyd etmək olar.

Müxtəlif mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında dialoqun dərinləşməsinə xüsusi əhəmiyyət verən Heydər Əliyev Fondu "Toleranthığın ünvani - Azərbaycan" layihəsini həyata keçirir. Fond Almaniyada Berlin qəsrinin, Bolqarıstanda

"Trapezitsa" Memarlıq Muzeyi Qoruğunun, Vatikanda katakombaların, Romanın Kapitolini muzeyi və digər tarixi abidələrin bərpası və təmirinə də öz töhfəsini verib.

İŞĞALDAN AZAD OLUNMUŞ ƏRAZİLƏRİMİZDƏ BƏRPA-QURUCULUQ İŞLƏRİ

İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işlərində də

Fond fəal iştirak edir. Ötən müddət ərzində Fond artıq bir sıra mədəniyyət abidələrinin bərpasını başa çatdırıb. Şuşa şəhərində Molla Pənah Vəqifin muzey-məqbərə kompleksi, Mehmandarovların malikanə kompleksi, Saatlı məscidi, İncəsənət galereyası, Xalça muzeyi, Yuxarı Gövhər Ağə məscidi, Xan qızı bulğası və digər tarixi binaların və abidələrin bərpasına dəstək verilib.

10 MAY ŞƏNBƏ 2025

Xalq artisti,
“Şöhrət”
ordenli
rejissor
Mərahim

Fərzəlibəyov:
“Ulu Öndər
həmişə
incəsənət
adamlarını
xüsusi
diqqət və
qayğı ilə
əhatə edirdi.
O, sənətə və
sənətkara
layiqli
qiymət verən
humanist,
alicənab
şəxsiyyət
idi.”

Mədəniyyət başqa aləmdir, uşaq kimidir, həmişə tumar və qayğı istəyir. O, həssasdır. Əlinin tumar, ürəyinin qayğısı azca azalan kimi, hiss edir, küsür, incir. Siyasi rəhbər, dövlət xadimi bunu bilməlidir, bir an yadından çıxmamalıdır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin bu kelamları ölkəmizə rəhbərlik etdiyi illərdə Azərbaycan mədəniyyət və incəsənətinin intibah dövrünü bir daha əks etdirir. Ulu Öndər Azərbaycanın mədəniyyət və incəsənətini hər bir azərbaycanlı üçün qürur mənbəyi hesab edirdi. Bu sahədə əldə edilən uğurları dünya ictimai fikrinə çatdırmaq üçün səylərini əsirgəmirdi. Onun ədəbiyyat və incəsənətə, o cümlədən bu sahənin təmsilçilərinə xüsusi diqqət və qayğısı sənət adamları tərəfindən heç zaman unudulmur.

Dövlətçilik tariximizdə müstəsna yeri olan, müasir Azərbaycanın qurucusu və memarı Heydər Əliyev anadan

olmasının 102-ci ildönümü ərəfəsində onun şərflə həyat yolu bütün əzəməti ilə gözlərimiz öündə canlanır. Ulu Öndər bütün ömrünü, mübarizəsinə, yorulmayan fədakar fəaliyyətinə Azərbaycanın siyasi, iqtisadi, mədəni hayatın inkişafına sərf edib, respublikamızın beynəlxalq aləmdə hərəkəfi tanınması üçün əldən galanı əsirgəmeyib.

Xalq artisti, “Şöhrət” ordenli rejissor Mərahim Fərzəlibəyov də Ulu Öndər Heydər Əliyevlə bağlı xatirələrini bizimlə bölüşdü.

“ÇOX NADİR HALLARDA OLUR Kİ...”

● Mərahim müəllim, 1960-80-ci illər Azərbaycanda ədəbiyyat və incəsənətin intibah dövrü kimi dəyərləndirilir. Bu illər Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövərə təsadüf edir. Dahi rəhbərin bu sahələrə diqqət və qayğısı ədəbiyyat və incəsənətinin çəkənlənməsinə yol açmışdı. O illəri bir sənət adamı kimi necə xatırlayırınız?

● Çok nadir hallarda olur ki, dövlət başçısı dövləti idarə etməklə bərabər, onun mədəniyyət və incəsənətinə də xüsusi önem versin. Biz mədəniyyət və incəsənətin işçilərinin böyük xoşbəxtliyi idi ki, 1969-cu ildə həkimiyətə gələn Heydər Əliyev ilk dəfə kinomuzu İralı çəkdi. “İstintaq” filmi çəkildi. Mərkəzdə - Moskvada bu filmin yayılmasına icaza verilmişdi.

“
Ulu Öndər mənim yadimdə elə qaldı: işqli, sənətə vurğun, dövlət işləri ilə yanaşı, ədəbiyyata, teatra, incəsənətə dəyər verən bir insan kimi.
”

Bu, yalnız Ulu Öndərin şəxsi təşəbbüsü ilə mümkün oldu. Rejissor Eldar Quliyevin çəkdiyi “Bir canub şəhərində”, “Babak” filmləri də eyni problemlərlə üzləşdi. Bu filmlərin çəkilişinə az məjdarda pul ayrılmışdı. Ulu Öndərin kinoya etdiyi himayaçılık filmlərin çəkilişinin uğurlu başa çatmasına və ekranlara çıxmasına kömək etdi. Dahi rəhbər ədəbiyyata, incəsənətə, mədəniyyətə eyni dərəcədə diqqət göstərir, onun inkişaf üçün əldən galanı edirdi. Bu gün də Prezident İlham Əliyev tarafından mədəniyyətə, ədəbiyyata, incəsənətə böyük diqqət göstərilir. Çünkü bu, Ulu Öndərin qoyduğu işqli yoldur.

● Teatr da incəsənətin bir sahəsidir. Sənət adamları həmişə tamaşadan sonra Ulu Öndərin pərdə arxasına keçməsini, onlarla səhərbəti, qayğıları ilə yaxından maraqlanmasını xoşluqla xatırlayırlar...

● Mən özümü xoşbəxt sayıram ki, Ulu Öndər qurulus verdiyim beş tamaşaya baxıb. Yadimdادر ki, görkəmli dramaturq İlyas Əfəndiyev o zaman “Xursudbanu Natəvan” əsərini yazmışdı. O, mənə teatra davət etdi və belə bir monumental əsəri hazırlamağı həvalə etdi. Mən onda cavan bir rejissor idim. Bu tamaşa da böyük rezonans doğurdu. İlk dəfə Xan qızı Natəvan səhnəyə gəldi. İlyas Əfəndiyev o vaxtı çar əsul-idarəsinin apardığı siyaseti ustalıqla qələmə almışdı. Natəvan şair olmaqla bərabər, böyük bir dövlət xadimi kimi verilmişdi. Xan qızı son monoloqunda

10 MAY ŞƏNBƏ 2025

“MƏN ÖZÜMÜ XOSBƏXT SAYIRAM Kİ, ULU ÖNDƏR QURULUŞ VERDİYİM BEŞ TAMASAYA BAXIB”

“O, SƏNƏTDƏ BİZƏ HƏMİŞƏ DAYAQ OLUB”

“bizi bi əzablı yolların axırında azad Azərbaycan gözləyir”, - deyə bildirdi. Sovet dövründə belə bir monoloq demək riskli idi. Hamimiz monoloq Ulu Öndərin münasibətinə həyəcanla gözlayırdı. Ama ilk alqış ela özü etdi və bütün zal ona qoşularaq ayaq üstə Natəvan alıqlısladı. Mənim üçün azadlıq mübarizəmiz məhz Ulu Öndərin o alıqlıdan başlıdı. O alqış Azərbaycanın ilk müstəqilliyinə çalınan alqış idi. Ulu Öndər monim yadımda elə qaldı: işqli, sənətə vurğun, dövlət işləri ilə yanaşı ədəbiyyat, teatra, incəsənətə dəyər verən bir insan kimi. Bizim bəxtimiz onda gətirmişdi ki, Ulu Öndər gəncənə həvəskar aktyor kimi İbrahim Həmzəyevin dərnəyində “Vaqif”, “Hamlet” tamaşalarında oynamışdı. Sənətə mahəbbəti əsaqlıqdan yaranmışdı. Bu sənət eşqi ona heç vaxt tərk etmirdi. Tamaşaların, filmlərin ilk nümayişi gedirdi, təhlillər edirdi... O, sənətə biza həmişə dayaq olub, bù bu qayğıni həmişə hiss etmiş və bù gün də unutmurdu.

“EL BİLDİNİZ, MƏN GETDİM, DAHA GƏLMƏYƏCƏYƏM?”

● Ulu Öndər sonra sizin hazırladığınız “Maqbet” tamaşasına da baxmağa gəlmişdi...

● Ulu Öndər daha sonra ikinci tamaşama - “Maqbet”ə də baxmağa gəldi. Onda Hüseyin Ərəblinskinin yubileyi idi. Təntənəli gecədən sonra, tamaşa başlayana yaxın Ulu Öndər getdi. Bütün onun baxmağının gözleyirdik, amma işi olduğunu getməli oldu.

Bir həftədən sonra biz yenidən “Maqbeti” oynadıq. Ulu Öndər tamaşaya baxmağa geldi. “Elə bildiniz, mən getdim, daha gəlməyəcəyəm?” - dedi. Bu, Ulu Öndərin böyük sənətə, aktyorlara verdiyi dəyər, yüksək insanı xüsusiyəti idi. Biz ona görəndə hadsiz sevindik. O, tamaşaya elə təhlili verdi ki, şəxsan mən rejissor kimi başa düşdüm ki, bir rejissor olaraq “Maqbeti” niye səhnələşdirmişəm.

“MƏN TÖVSIYƏ EDİRƏM Kİ...”

● Görkəmli dramaturq İlyas Əfəndiyevin “Hökmdar və qızı” tamaşasına ikinci qurulus verməyinizin səbəbi nə idi?

● İlyas Əfəndiyevin Qarabağla bağlı “Hökmdar və qızı” tamaşasını da Ulu Öndər layiqli qiymət verdi. Əsər XVIII əsrə Qarabağ

xanlığının mərkəzi olan Şuşada baş vermiş tarixi hadisələrdən və Qarabağ hökməndə İbrahim xanın ictimai-siyasi, ailə həyatından bəhs edirdi. “Bu tamaşanı mütəmadi oynamaq lazımdır” dedi. Ulu Öndər tamaşaya baxandan sonra “bunu da sən qoymusun”, - deyə soruşmadı, “nə yaxşı kி, bunu da sən qoymusun!” dedi. Üzünü İlyas mülliimə cevibr “sən təkə bədii əsər yazmamışsan. Mən tarixi yaxşı bilirəm. Sən tarixi bədii-emosional gücə tamaşalarla çatdırırsan. Mən tövsiyə edirəm ki, bu mövzuya film çəkilsin, bütün gənclər bu tamaşaya baxıns və Qarabağın tarixini öyrənsinlər”. Elə də oldu. Əşərin motivləri əsasında çəkiliş “Hökmdarın taleyi” adlı ikisəriyəli film 2008-ci ildə təqdim olundu. Hətta əsər “Hökmdar və qızı” və “Qarabağnamə” adı ilə ikinci qurulus verdim. Artıq 30 ildən əvvəl kürdəki 100-dən çox akademik Milli Dram Teatrının sohnəsində oynanılır. Mayın 10-da yəna də Ulu Öndərin xatirinasına həsr olunan “Qarabağnamə” tamaşası bu sahnədə oynamılacaq. Çünkü bu tamaşa Azərbaycan xalqının tarixi və bu günü ilə bağlıdır. Mütəffəv Ali Baş Komandanı İlyam Əliyevin rəhbərliyi ilə şəhər Ordumuz zəfər çalıb, torpaqlarımız işğaldan azad olunub. Tamaşa Qarabağda tarixi Zəfərənənən sonra izlayıqçılar başqa ovqat bəxş edir...

2000-ci ildə Heydər Əliyev “Dədə Qorqudun 1300 illiyi” ilə bağlı Sərəncam verdi. Xalq yazıçısı Anar Dədə Qorqudla bağlı pyes yazdı. Bu əsərin sahnələşdirilməsi mənə tapşırıldı. Əsəri Heydər Əliyev Sarayında tamaşaya qoymadı. İlk dəfə türkilli dövlətlərin başçıları Ulu Öndər birləşdən gəlib bu tamaşaya baxırdılar. Tamaşadan sonra Heydər Əliyev “Mən əsəri oxudum, fikirləşdim ki, bəhnədə necə gedə bilər, bunu Anara da dedim...”, - deyə təsəssüratı bölüşdü. Sonradan Ulu Öndər yaxın olan adamlar dedilər ki, o, “lüks” sözünün çox nadir hallarda işlədir. Ulu Öndərin bu qiyamı mənənə dönbü “sən bunu lüks hazırlımasın”, - deyə baş barmağım qaldırdı. Sonradan Ulu Öndər yaxın olan adamlar dedilər ki, o, “lüks” sözünün çox nadir hallarda işlədir. Ulu Öndərin bu qiyamı mənənə dönbü həmisi işləyən yoldur. Bu, mənənə hazırlılaşdırılmış tamaşaların həmisi yüksək keyfiyyətdə olmasını təlqin edir. Məni daim məsuliyyətlə işləməyə, yeni yaradıcılıq axtarıcları etməyə sövq edir.

SUMQAYIT TEATRININ BİNA MƏSƏLƏSİ

● Tamaşaların birində, deyəsən, Sumqayıt Teatrının bina məsələsi də həll olunmuşdu...

● Nəriman Həsənzadənin görkəmli ictimai xadim Nəriman Nərimanov haqqında “Bütün Şərq bilsin” tamaşasını Sumqayıt Teatrında sahnələşdirdim. Mən o zaman bu teatrın baş rejissoru idim. Bu tamaşada elə fikirlər vardi ki, o dövrde onları səsləndirmək olmazdı. Ulu Öndər bu tamaşadan xəber tutmuş, “gətirin, mən də baxım” demişdi. Biz tamaşanı Bakuda Akademik Milli Dram Teatrında oynadıq. Ulu Öndər gəlib baxıv və tamaşadan sonra kollektivlə fikirlərini bölüşdü.

Tamaşanı çox böyəmişdi, xeyli gözəl sözler dedi. “Tamaşa Moskvada oynanılmalıdır” deyə fikrini bildirdi. Biz həm tamaşanı Nəriman Nərimanovun uzun illər çalışdığı Moskva şəhərində oynadıq. Məhə orada Sumqayıt Teatrının bina məsələsi də həll olundu.

Fotolar: Əjdər İbrahimov - Global Photostock

10

10 MAY ŞƏNBƏ 2025

Kaspi

SƏRBƏST

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

ÜMUMMİLLİ LİDERƏ ÜMUMXALQ EHTİRAMI

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin doğum günü, Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısındaki xidmətləri respublika səviyyəsində qeyd edilir. Həm paytaxt Bakıda, həm də rayonlarda anım tədbirləri keçirilir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ölkəmizin hər bir güşəsində qeyd edilib. Ümummilli Liderin həyat və fəaliyyəti, Azərbaycan xalqı və dövləti qarşısındaki misilsiz xidmətləri bir daha vurgulanıb.

XƏTAİDƏ MÖHTƏŞƏM KONSERT PROGRAMI

Xətaidə rayonunda bu münasibətlə möhtəşəm konsert programı təşkil olunub. Tədbirdə rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyi, Milli Məclisin deputatları, ictimaiyyət nümayəndəleri, şəhid ailələri, qazilər və digərləri iştirak ediblər. Konsertdə bir çox məşhur incəsənət ustaları və gənc müğənnilərin ifasında Ulu Öndər Heydər Əliyevə, həmçinin müstəqil Azərbaycana həsr olunan vətənpərvər ruhlu mahnilər ifa edilib.

"HEYDƏR ƏLİYEV – ZƏFƏR YOLUNUN MEMARI!"

Nərimanov rayonunda "Heydər Əliyev – Zəfər yolunun memarı!" adlı tədbir keçirilib. Tədbirdə "Heydər Əliyev – Zəfər yolunun memarı!" adlı videoçarx tədbir iştirakçılarına təqdim olunub.

Cıxış edənlər bildiriblər ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi irsi, əslində dövlətçilik tarixidir. Çünkü o, iki ayrı dövrdə respublikamıza uğurla rəhbərlik edib, milli tərəqqini – iqtisadi inkişafı, mədəni intibahı və siyasi yüksəlişti təmin etməyə müvəffəq olub. Ümummilli Liderin gördüyü işlər Azərbaycanın siyasi simasını, milli obrazını formalasdırıb.

Binəqədi rayonunda da "Ümummilli Lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan

Konstitusiyasının müəllifidir" adlı tədbir keçirilib. Tədbirdə Heydər Əliyev həsr olunmuş sənədli film nümayiş olunub. Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Allahverdiyev müstəsna xidmətləri ilə əbədilik qazanan Heydər Əliyevin böyük, mənəvi və şərəfli həyat yolu, zəngin və çoxşaxəli irsi haqqında söhbət açaraq qeyd edib ki, Ümummilli Liderimizin böyük fədakarlıqları hesabına Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədiliyi, daimiliyi, dönməzliyi təmin edilib. Dahi rəhbərin əsasını qoyduğu ordu quruculuğu işlərinin layiqinə davam etdirilməsi nəticəsində Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Ulu Öndərin ən ümdə vəsiyyətini yerinə yetirib, doğma torpaqlarımızın erməni işgalindən azad edilməsinə nail olub.

"HEYDƏR ƏLİYEV: ƏBƏDİYYƏŞAR LİDER"

Bölgələrdə də Ulu Öndərin anadan olmasının 102-ci ildönümü müxtalif tədbirlərlə qeyd olunub.

Şirvan Şəhər İcra Hakimiyyəti və Şirvan Şəhər Heydər Əliyev Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Heydər Əliyev: Əbədiyyəşar Lider" mövzusunda tədbir keçirilib.

Şirvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı İlqar Abbasov Ümummilli Liderin Azərbaycanın müstəqilliyi, güclü dövlətə çevriləsi, beynəlxalq aləmdə tanınması üçün həyata keçirdiyi siyasi, iqtisadi, mədəni isləhatlardan danışib. Bildirilib ki, Ulu Öndərin 1993-cü ildə xalqın çağırışı ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdışı Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin itirilməsi təhlükəsindən, dərin siyasi, iqtisadi və sosial böhrəndən xilas edərək uzunmüddətli tərəqqi yoluna çıxarıb.

"ƏBƏDİYYƏTİN İLK ƏSRİ"

Şamaxıda da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümüne həsr olunmuş tədbir keçirilib, həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş "Əbədiyyətin ilk əsr" adlı film nümayiş etdirilib.

Tədbirdə çıxış edən Şamaxı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Tahir Məmmədov Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ölkənin ictimai-siyasi və iqtisadi həyatında açdığı yeni mərhələdən danışib, onun siyasi kursunun bu gün də uğurla davam etdirildiyini vurgulayıb.

Milli Məclisin deputati Tamam Cəfərova çıxışında dahi rəhbər Heydər Əliyevin dövlətçilik ənənələrinin əhəmiyyətindən, xüsusən bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafında oynadığı roldan bəhs edib.

"SƏSSİZ XATİRƏLƏR"

Ağdaşda da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü münasibətilə ədəbi-bədii tədbir keçirilib. Ağdaş Rayon İcra Hakimiyyətinin dəstəyi və Mərkəzi Aran Regional Mədəniyyət İdarəsinin təşkilatçılığı ilə baş tutan "Səssiz xatırələr" adlı bədii poetik kompozisiya rayon sakinlərinə təqdim edilib.

Gecənin bədii hissəsində Ulu Öndərin zəngin və mənəvi həyat yolunu,

Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi formalasmasında, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsində, xalqımızın rifahi və müasir Azərbaycanın qurulmasına göstərdiyi misilsiz xidmətlərini əks etdirən sənədli film nümayiş olunub. Filmdə Heydər Əliyevin xalqına bağlılığı, uzaqgörən siyaseti və quruculuq fəaliyyəti geniş işqlandırılıb.

Daha sonra tədbir musiqili bədii hissə ilə davam etdirilib.

Kaspi

Təsisçi
Global Media GroupBaş redaktor
İlham Əliyev

Redaksiya
Baş redaktorun müavini - Azad Əliyev
Müxbirlər - Təranə Məhərrəmova,
Aygün Əziz, Zərif Salmanlı
Müəlliflər - Azər Nuriyev, Rüstəm Qaraxanlı, Xanım Aydın,
Aqşin Kərimov, Sevinc Abbasova, Faiq Tahirov
Korrektor - Vüsal Əliyev

Texniki şöbə
Kreativ direktor - Murad Arbay
Dizaynerlər
Lala Qasımovaya, İlham Əsmayılov, Aydan Məmmədli
Yayım və satış meneceri
Vadim Manafov

Ünvan
Bakı, Səməd Vurğun 34, AF Mall
Telefon: (012) 525 03 31
kaspiqazeti@kaspi.az

Qəzet "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.
Sifariş: 922
Tiraj: 2350
Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

iQTİSADİYYATIMIZI DİRCƏLDƏN LİDER

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Müstəqil Azərbaycanın müasir iqtisadi inkişaf strategiyasının banisi Ulu Öndər Heydər Əliyevdir. Bütün sahələrdə olduğu kimi, iqtisadi sahədə də həyata keçirilən islahatlar bugünkü uğurların əsasını təşkil edir.

"VALYUTA EHTİYATLARI MÖVCUD DEYİLDİ"

Milli Məclisin İqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydin Hüseynovun sözlərinə görə, Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıldığı iqtisadiyyatımızın da inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoydu: "Ulu Öndər Heydər Əliyevin bir ifadəsi var ki, iqtisadiyyat güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir. Ümummilli Liderin ikinci dəfə hakimiyyətə gəldiyi illərdə Azərbaycan siyasi və iqtisadi tənəzzül dövrünü yaşayır. Bütün sahələrdə olduğu kimi, iqtisadi sahədə da ciddi çətinliklər mövcud idi. İqtisadi göstəricilər üzrə heç bir müsbət tendensiya yox idi. Əməkhaqları aylarla ödənilmirdi. Öləkənin valyuta ehtiyatları mövcud deyildi. Hətta ölkədə çörək belə tapılmırdı. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəni iqtisadi böhrəndan çıxarmaq, inflyasiyanı dayandırmaq üçün qabaqlayıcı addımlar atıldı".

"İNFLYASİYA 6.7 FAİZƏ ENDİRİLDİ"

Deputat Tahir Mirkişili qeyd edir ki, Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyyətə qaydığı ölkəmizin tarixində döñüs nöqtəsi oldu: "Sənaye istehsalı 1990-1993-cü illər ərzində 60 faizdən çox azalmış, inflyasiya 1700 faizə çatmış, milli valyutanın dəyeri keşkin şəkildə düşmüş, dövlət bütçəsi demək olar ki, tamamilə tükənmişdi. Birinci mərhələdə iqtisadi sabitləşdirmə tədbirləri həyata keçirildi. Makroiqtisadi dayanıqlığın təmin edilməsi, inflyasiyanın cilovlanması və milli valyutanın məzənnəsinin sabitləşdirilməsi prioritet istiqamətlər oldu. 1994-1995-ci illərdə sərt pul-kredit siyaseti, bütçə kesirinin azaldılması və maliyyə intizamının gücləndirilməsi sayəsində inflyasiya səviyyəsi 1700-dən 1996-ci ildə 6.7 faizə endi-rildi".

Foto: Sabir Məmmədov / Global Media Group

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə ölkə rəhbərliyinə qayıdışı illərində Azərbaycan siyasi və iqtisadi tənəzzül dövrünü yaşayır. Belə bir şəraitdə onun tərəfindən həyata keçirilən və əsası qoyulan iqtisadi strategiya Azərbaycanın inkişafı üçün yeni yol xəritəsi idi.

Özəl sektorun ÜDM-dəki payı yüksəldi

T.Mirkişili bildirir ki, ikinci əsas istiqamət bazar iqtisadiyyatına keçid üçün hüquqi və institusional bazanın yaradılması oldu. 1995-1998-ci illərdə 100-dən artıq qanun qəbul edildi ki, bunlar mülkiyyət hüquqlarını, azad sahibkarlığı, rəqabəti və xarici investisiyaları tənzimləyirdi: "Milli Bankın, Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin, Antiinhisar Siyasəti və Sahibkarlıq yardım Komitəsinin yaradılması bazar mexanizmlərinin inkişafına tekan verdi. Üçüncü mühüm islahat istiqaməti özəlləşdirmə programı oldu. 1995-ci ildə qəbul edilən "Dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi haqqında" qanunla kiçik və orta

müəssisələrin özəlləşdirilməsinə başlanıldı. 1998-ci ilə qədər 30 mindən çox kiçik müəssisə, 1500-dən çox orta və iri müəssisə özəlləşdirildi. Proses nəticəsində 1996-2003-cü illərdə özəl sektorun ÜDM-dəki payı 40 faizdən 73 faizə yüksəldi".

"ƏSRİN MÜQAVİLƏSİ" NİN İQTİSADIYYATIN DİRCƏLİŞİNDƏKİ HƏLLƏDİCİ ROLU

Deputatin sözlərinə görə, dördüncü əsas istiqamət neft strategiyasının hazırlanması və həyata keçirilməsi oldu: "1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanan "Əsrin müqaviləsi" ölkə iqtisadiyyatının dirçəlişində həllədici rol oynadı. Bu müqavilə ilə Azərbaycan yeddi ölkənin 11 neft şirkəti ilə 30 il müddətinə əməkdaşlıqla başladı. Növbəti illərdə 20-dən çox neft-qaz müqaviləsi imzalandı və xarici investorlar tərəfindən ölkə iqtisadiyyatına 60 milyard dollardan artıq sərmayə qoyuldu".

Tahir Mirkişili

KEÇMİŞ SOVET MƏKANINDA ƏN RADİKAL AQRAR İSLAHATLAR

Millət vəkilinin sözlərinə görə, beşinci istiqamət kimi aqrar islahatları qeyd etmək lazımdır. 1996-ci ildə başlanılan torpaq islahatı keçmiş sovet məkanında ən radikal aqrar islahatlardan biri oldu: "Kolxoz və sovxozi ləğv edildi, 1.3 milyon hektar torpaq əvəzsiz olaraq kəndlilərə paylanıldı, 3600-dən çox fermer təsərrüfatı yaradıldı. Nəticədə 1998-ci ildən etibarən kənd təsərrüfatında illik artım 5-7 faiz təşkil etməyə başladı. 1996-ci ildən etibarən ÜDM artımı bərpa olundu. 1998-ci ildən başlayaraq, illik 10 faizə yaxın artım qeydə alındı. 2003-cü ilə qədər Azərbaycana 20 milyard dollardan artıq xarici investisiya cəlb edildi. 1995-2003-cü illər ərzində yoxsulluq səviyyəsi 60 faizdən 43 faizə endi. Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 1,4 milyard dollara çatdı".

Beynəlxalq iqtisadi inteqrasiya

Ulu Öndərin iqtisadi islahatlarında önemli istiqamətlərdən birinin də beynəlxalq iqtisadi inteqrasiya olduğunu qeyd edən millət vəkilinin sözlərinə görə, Azərbaycan Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkışaf Bankı, İslam İnkışaf Bankı kimi nüfuzlu maliyyə qurumları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurdu. TRASECA, INOGATE kimi regional layihələrdə fəal iştirak etməyə başladı: "Heydər Əliyevin ən böyük iqtisadi xidməti yalnız böhrandan çıxış strategiyasını hazırlanmaq deyil, həm də ölkənin uzunmüddətli inkişaf konsepsiyasını formalasdırmaq oldu. 1999-cu ildə onun təşəbbüsü ilə yaradılan Dövlət Neft Fondu neft gəlirlərinin şəffaf idarə olunması, "holland sindromu"ndan qaçılması və gələcək nəsillər üçün ehtiyatların yaradılması məqsədi daşıyırı".

DÖVLƏT GƏLİRLƏRİMİZ ARTDI

Milli Məclisin deputati Vüqar Bayramov da bildirir ki, Ümummilli Liderin iqtisadi strategiyası dövlət gəlirləri kifayət qədər az olduğu bir zamanda mühümüyü ilə diqqət çekir: "Belə bir şəraitdə Ulu Öndər tərəfindən həyata keçirilən və əsası qoyulan iqtisadi strategiya ilk növbədə iqtisadiyyatın stabilşəməsi, inflyasiya səviyyəsinin tənzimlənən həddə qədər aşağı salınması, eyni zamanda dövlət gəlirlərimizin artırılmasına xidmət etdi. Bir tərəfdən ölkəyə daxil olan valyuta həcmiin artması, digər tərəfdən dövlət gəlirlərimizdə artımları müşahidə etdi. "Əsrin müqaviləsi" həm neft strategiyasının əsasını müəyyənləşdirdi, həm də qeyri-neft sektorunun inkişafı baxımından yeni imkanlar yaratdı".

Foto: Firudin Səlimov - Global Photostock

AİLƏ DƏYƏRLƏRİNƏ GÖSTƏRİLƏN XÜSUSİ QAYĞI

Ulu Öndər Heydər
Əliyev daim ailə
dəyərlərinin
qorunmasının
vacibliyindən
danışırdı. Onun
böyük səmimiyyət
və sevgi ilə
anlatdığı ailə
tarixçəsi, ömür-
gün yoldaşına
hörmət və qayğı
ilə əhatə olunmuş
münasibəti
xoşbəxt ailə
modelinin bariz
nüüməsi

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

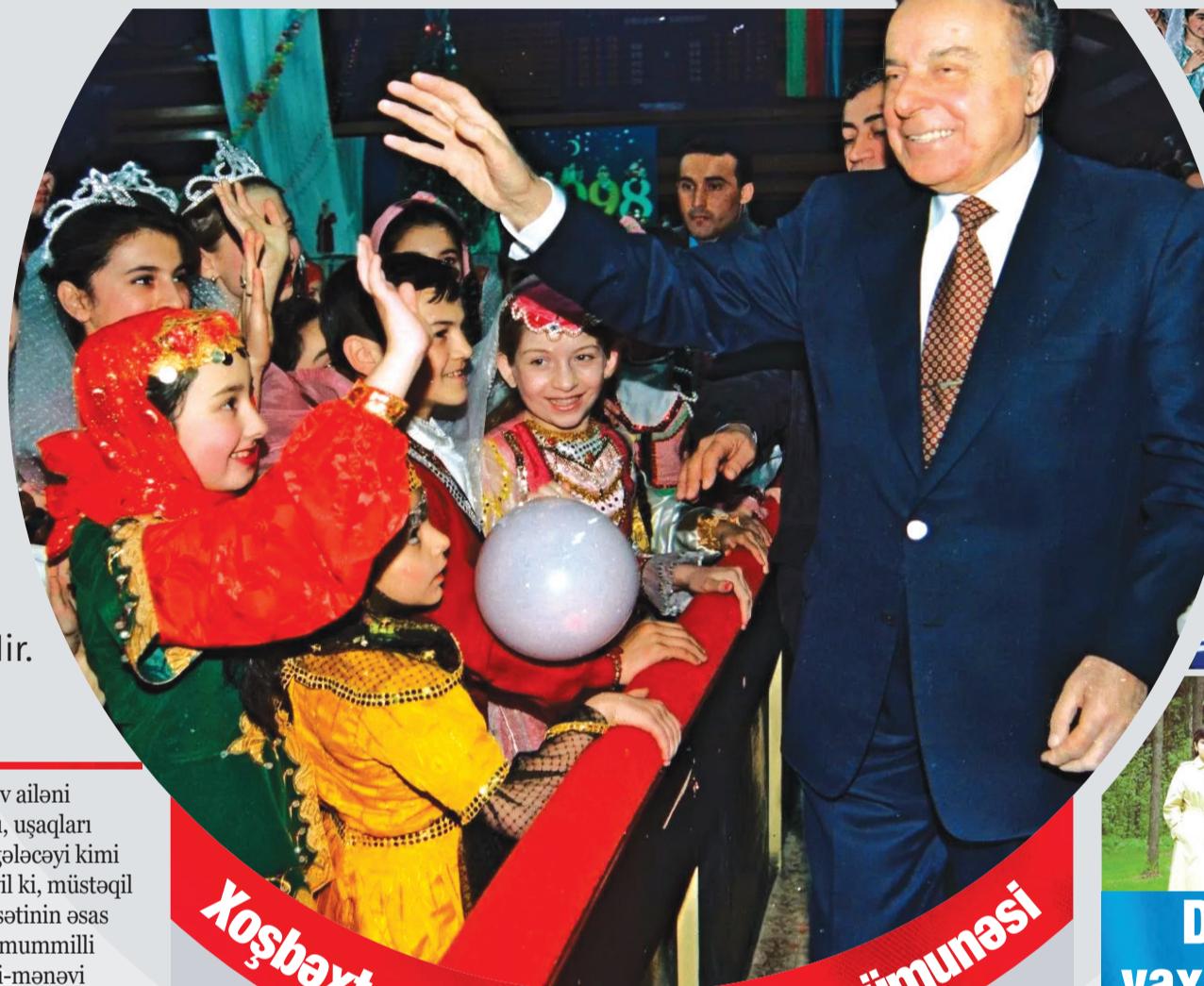
Ulu Öndər Heydər Əliyev ailəni cəmiyyətin əsas dayağı, uşaqları isə xalqın və dövlətin gələcəyi kimi qiymətləndirirdi. Təsadüfi deyil ki, müstəqil Azərbaycanda dövlət-ailə siyasetinin əsas prinsiplərinin formallaşması Ümummilli Liderin adı ilə bağlıdır. O, milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasının vacibliyini vurğulayaraq deyirdi ki, Azərbaycan xalqının milli ənənələrində uşağa diqqət, qayıq hər bir ailənin, hər bir insanın əsas vəzifəsi olub.

**“AİLƏ XÜSUSİ, MÜRƏKKƏB İNSAN
MÜNASİBƏTLƏRİ ALƏMİDİR”**

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Aynur Sofiyeva “Kaspi” qəzetiñə açıqlamasında bildirib ki, ölkəni yüksəlişə aparmaq məqsədilə başladığı yolda xalqın kimliyinin, ailə institutunun, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması dahi liderin siyasi xəttinin əsasını təşkil edirdi: “Milli-mənəvi dəyərləri xalqımızın ən böyük sərvəti hesab edən Ulu Öndərimiz bu dəyərlərin qorunmasının vacib olduğunu bütün çıxışlarında usanmadan qeyd edirdi: “Ailə xüsusi, mürəkkəb insan münasibətləri aləmidir. Burada böyük bir nəzakət, həssaslıq, şəxsiyyətin ləyaqətinə hörmət və ehtiram lazımdır”. Bu gün ölkəmizdə ailə institutuna verilən önem, onun qorunması və möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən dövlət siyaseti onun uzaqqorən strateji yanaşmasına əsaslanır. Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə ailə siyaseti həm də milli təhlükəsizlik və ictimai sabitlik məsələsi kimi qiymətləndirilib”.

Aynur
Sofiyeva

Xoşbəxt ailə modelinin bariz nümunəsi

A.Sofiyevanın
sözlərinə görə,
Heydər Əliyev qazandığı uğurların
arxasında hər zaman ailəsinin dayandığını
bildirirdi: "Ulu Öndərin xarakterindəki
dürüstlük, təvazökarlıq, ailəsinə və
yaxınlarına olan sədəqət onun siyasi
obrazı ilə vəhdət təşkil edirdi. Onun
böyük səmimiyyət və sevgi ilə anlatdığı
ailə tarixçəsi, ömür-gün yoldaşına
hörmət və qayğı ilə ehətə olunmuş
münasibəti xoşbəxt ailə modelinin bariz
nümunəsidir. Ulu Öndərin şəxsi nümunəsi
ailə dəyərlərinin qorunmasının dövlət
ideologiyasına çevrilməsinə güclü mənəvi
dayaq olub".

AİLƏ MÜNASİBƏTLƏRİNİN HÜQUQI ƏSASLARI TƏKMİLLƏŞDİRİLDİ

Ulu Öndər Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə ailə münasibətlərinin hüquqi əsaslarının təkmilləşdirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi, sosial rifahın gücləndirilməsi sahəsində qətiyyət nümayiş etdirirdi: "Ulu Öndər hər bir Azərbaycan ailəsinin taleyinə xüsusi həssaslıq və qayğı ilə yanaşır, ailə dəyərlərimizin qorunaraq layiqince yaşadılması üçün əlindən gələni əsirgəmirdi. Çünkü o, cəmiyyətin və dövlətin inkişafını güclü təməllərə söykənən ailələrdə görürdü".

**Hicran
Hüseynova**

Milli
Məclisin
qadın və usaq

məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova "Kaspı" qəzetiñə açıqlamasında bildirdi ki, Ulu Öndər heç bir Azərbaycan ailəsinin taleyinə laqeyd qalmırıldı: "O, Azərbaycanda ailə ənənələrimizin ləyaqətlə davam etdirilməsi üçün hər bir imkan və şəraiti yaradır, bu işdə dəstəyini xalqdan əsirgəmirdi. Ailəni, ailə münasibətlərini son dərəcə yüksək dəyərləndirən Heydər Əliyev hesab edirdi ki, cəmiyyətdəki qarşılıqlı münasibətlərdə olduğu kimi, ailədə də hər bir insan özünəməxsus statusa, qayda-qanuna, əlaqlərə və prinsiplərə riayət etməlidir. Hər bir ailə üzvü öhdəsinə düşən funksiyaları yerinə yetirməli, ailənin rifahi üçün bacardığını etməli, ailə üzvlərinə hörmət və qayğı göstərməli, ailənin sevincini və kədərini birgə yaşamalı, bu

Hicran Hüseynova

sahədə mövcud olan ümumi ənənə və qaydalara sadıq olmalıdır. Çünkü ailə olmasa, cəmiyyət də inkişaf edə bilməz. Cəmiyyətin inkişafı ailələrin inkişafından asılıdır. Ailə institutunun möhkəmliyi cəmiyyətin və dövlətin güclənməsinə, inkişaf etməsinə zəmin yaradır".

yadı arı mövkin kimi qızıl örtünlərinin : H.Hüseynovanın sözlərinə görə, bir çox Avropa və MDB ölkələrinin vətəndaşları xalqımızın möhkəm ailə ənənələrinə çox böyük rəğbətlə yanaşır: "Bütün bu spesifik xüsusiyyətlərin qabarıq şəkildə özünü bürüzə verməsi, təbii ki, xalqımızı yaxşı mənada fərqləndirir. Məhz bu nəcib keyfiyyətlər xalqımızın qan yaddasından irəli gələn əxlaq normalarıdır. Heydər Əliyev də uşaqların düzgün tərbiye alması və sağlam böyüməsini xüsusi olaraq diqqətdə saxlayırdı".

Dünyada ən yaxşı ailə modeli

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

iQTİSADI TƏNƏZZÜLDƏN SOSİAL İNKİŞAF

Heydər Əliyevin aforizmlərindən biri “dövlət xalq üçündür” ifadəsidir. 1969-cu ildə sovet Azərbaycanına rəhbərlik edəndə də, müstəqillik dövründə də Ulu Öndər üçün Azərbaycan xalqının sosial rifahı ən önəmli prioritetlərdən olub.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspia.az

Cəmiyyətin sosial rifahının yüksəldilməsi, vətəndaşların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması və sosial ədalətin təmin olunması dövlət siyasetinin əsas istiqamətlərindən. Müasir Azərbaycanın banisi, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəllifi olduğu ölkənin inkişaf strategiyasında sosial rifahın təmin olunması, vətəndaşların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması hər zaman öncül prioritətlərdən olub. İqtisadiyyatı dağılmış, bütçəsi boşalmış, ərazisi işğal olunmuş, bir milyondan artıq qacqın və məcburi köçküni olan bir dövlətdə sosial durumu sabitləşdirmək kəskin zəka və zəngin idarəciliq təcrübəsi tələb edirdi.

“ORTA AYLIQ ƏMƏKHAQQI SƏKKİZ DƏFƏ ARTDI”

Milli Məclisin Əmək və sosial siyaset komitəsinin sədri Musa Quliyevin sözlərinə görə, Heydər Əliyevin aforizmlərdən biri “dövlət xalq üçündür” ifadəsidir: “Yeni dövlətin bütün imkanları xalqın sosial rifahına yönəldilməlidir. 1969-cu ildə sovet Azərbaycanına rəhbərlik edəndə də, müstəqillik dövründə də Heydər Əliyev üçün Azərbaycan xalqının sosial rifahını yaxşılaşdırmaq ən ənəmli məqsədlərdən olub”.

M.Quliyevin fikrincə, iqtisadiyyati olmayan ölkənin vətəndaşlarının sosial rifah səviyyəsi də olduqca aşağı idi. Lakin Ulu Öndərin sosial siyaseti nəticəsində sonrakı illərdə vətəndaşların vəziyyəti xeyli yaxşılaşdı: “1993-cü ildə Heydər Əliyev

hakimiyyətə gələndə ölkədə iqtisadi tənəzzül dərinləşmişdi, dövlət faktiki olaraq parçalanmışdı. Belə olduğu təqdirdə xalqın sosial rifahı da yox idi. Maaşlar və pensiyalar aylarla gecikirdi. Həmin maaş da kifayət etmirdi. Belə bir vəziyyətdə Heydər Əliyevin ilk addımlarından biri özəlləşmə ilə bağlı dövlət programının qəbul edilməsi oldu. Çünkü hər bir sosial siyasetin bünövrəsində iqtisadiyyatın gücü dayanır. Sonrakı dövrlərdə də pensiya islahatlarının aparılması ilə bağlı dövlət programı qəbul olundu. Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu 10 il ərzində Azərbaycanda orta aylıq əməkhaqqı səkkiz dəfə, orta aylıq pensiya altı dəfə artdi”.

“DÖVLƏT BÜDCƏSİ CƏMI 250 MİLYON DOLLAR İDİ”

Komitə sədri Ulu Öndərin sosial durumu daha həssas olan qruplar üçün atdığı addımlardan da bəhs etdi: “Ulu Öndərin ilk qəbul etdiyi qərarlardan biri 1994-cü ilin avqustunda ərazi bütövlüyüümüzün qorunmasında əlil olmuş şəxslərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı oldu. Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu dövrdə ən böyük problemlərdən biri məcburi köçkünlərin və qaçqınların üzləşdikləri çətinliklər idi. Hansı ki, bir milyon insanın yerləşdirilməsi, onların ərzaq təminatının həyata keçirilməsi, təhlükəsizliyinin təminini, tibbi təminat məsələsi həll edildi. Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə Azərbaycanın dövlət bütçəsi 250 milyon dollar təşkil edirdi. Bu, indiki bütçə ilə müqayisədə yüzlərlə dəfə azdır. Heydər Əliyev bu imkanlar daxilində şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər həyata keçirdi”.

Deputatin sözlerinə görə, Konstitusiyada Azərbaycan vətəndaşlarının hüquq və azadlıqları içərisində sosial hüquqların təmin olunması çox mühüm yer tutur: “Sağlamlıq, əmək, məzuniyyət, sosial-təminat, sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ buna misal ola bilər. Heydər Əliyevin apardığı siyaset nəticəsində Azərbaycan sosial dövlətə çevrildi”.

“SOSİAL YÖNÜMLÜ XƏRCLƏR ÜÇÜN İMKANLAR YARANDI”

Milli Məclisin Əmək və sosial siyaset komitəsi sədrinin müavini Elşad Musayevin fikrincə, Heydər Əliyev çox ağır dönmədə hakimiyyətə geldi. Lakin bu cür ağır şərtlər daxilində belə, ölkənin sosial vəziyyətini dəyişməyi bacardı: “Azərbaycanın həm şimal, həm cənub tərəfdə parçalanma təhlükəsi var idi. Gəncədə qiyam olmuşdu. Ulu Öndər belə ağır zamanda

bütün məsuliyyəti üzərinə götürməyi bacardı. Öləkə daxilində sabitliyi təmin etdi. Heydər Əliyev insanların sosial müdafiəsinə təmin etmək üçün “Əsrin müqaviləsi”ni imzaladı. Cənubi iqtisadi islahatlar olmasaydı, heç bir sosial layihə həyata keçirmək mümkün olmayıacaqdı. Heydər Əliyevin hakimiyyətdə olduğu dövrdə mütəmadi olaraq

pensiyalar və sosial müavinətlər, əməkhaqları artırıldı, birinci və ikinci özəlləşmə paketi qəbul olundu. Beləliklə, bütçə gəlirləri artdı. Bununla da sosial yönümlü xərclər üçün imkanlar yarandı. Büdcə imkanları daxilində sosial sahəyə həmişə xüsusi diqqət ayrıldı”.

“ÖLKƏDƏ SOSİAL VƏZİYYƏT SABİTLƏŞDİ”

Milli Məclisin deputati Jalə Əliyevanın sözlərinə görə, Heydər Əliyevin ölkəmiz üçün misilsiz xidmətlərini

saymaqla bitməz: “Ulu Öndər hakimiyyətə gələrkən Azərbaycan xalqını yox olmaqdan xilas etdi. Bütün sahələrdə onun rəhbərliyi ilə islahatlar həyata keçirildi. İnsan faktoru ən yüksək səviyyəyə gətirildi. Dövlət parçalanma ilə üz-üzə olduğu üçün əhalinin sosial rifah səviyyəsi də ox

əşq vəziyyətdə idi. Sosial sahədə yeni yanaşmalar tətbiq edilməyə başladı. Ulu Öndər mədəniyyət-inceşənət xadimlərinə xüsusi diqqət, qayğı göstərirdi. Kimliyində asıl olmayaraq, hər bir köməyə ehtiyacı olan insana yardım əli uzadırdı. Öz diqqəti və qayğısı ilə hər kəsin qəlbini qazanmayı bacarırdı. Onun əhalinin sosial rifahi ilə bağlı səyləri nəticəsində ölkədə sosial vəziyyət sabitləşdi”.

Elşad Musayev

Jalə Əliyeva

“HƏR ZAMAN AZƏRBAYCAN XALQININ GƏLƏCƏYİNİ DÜŞÜNÜRDÜ”

Misir Mərdanov: “Ulu Öndər müəllimə həmişə böyük hörmət göstərirdi. Təbeliyində işləyən bir məmur olsam da, mənə həmişə “Misir müəllim” deyə müraciət edirdi. Hər zaman Heydər Əliyevdən ehtiram, diqqət və qayğı görmüşəm”.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Ulu Öndər Heydər Əliyevlə birlikdə işləmək, onun zəngin idarəciliğinə təcrübəsindən faydalanaşmaq hər kəsə nəsib olmayıb. Budəfəki həmsöhbətimiz də Ümummilli Liderin rəhbərliyi dövründə ölkənin ən strateji sahələrində birləşdirən rəhbərlik edib. “Kaspi”nin müsahibi 1998-2013-cü illərdə təhsil naziri olmuş, professor Misir Mərdanovdur.

● Maraqlıdır, nazir təyin edilməyinizlə bağlı qərar sizə necə çatdırıldı? Heydər Əliyevlə daha yaxından işləmək məsuliyyətinin nəzərəalsaq, o an hansı hisləri keçirdiniz?

● Mən həmin vaxt Bakı Dövlət Universitetinin rektoru idim. Rektor işlədiyim müddətdə bir neçə dəfə Ulu Öndərlə təkbətək görüşmüştüm, xarici ölkələrə səfərlərində iştirak etmişdim. Rektor olduğum zaman Heydər Əliyev dörd dəfə müxtəlif ölkələrin prezidentləri ilə bərabər universitetə gəlib. Bu müddətdə Ulu Öndəri yaxından tanımaq imkanı oldu. Həmin vaxt nazir vəzifəsi 5-6 ay idi ki, boş idi. Bir gün otağında oturmuşdum. Prezidentin köməkçisi Tariyel Ağayev zəng edərək qəbulu dəvət olunduğumu bildirdi. Qəbul zamanı bir saatdan çox müddətdə təhsilin müxtəlif problemləri ilə bağlı geniş müzakirə apardıq. Bundan sonra bildirdi ki, fərman imzalayıb səni təhsil naziri vəzifəsinə təyin edəcəm. Təhsil sahəsində islahatların aparılması üçün bir dövlət komissiyası yaradılacaq. O komissiyanın sədri də sən olacaqsan. Bu işə ciddi yanaşmağımı, bir də yeni dərs ilinə qədər xaricdə təhsil alan azərbaycanlıların nümayəndələri ilə görüşünün təşkilinə hazırlaşmağı tapşırıdı.

HƏMİN AN MƏNİ VƏ DİGƏR MƏMURLARI CİDDİ ŞƏKİLDƏ DANLAŞDI

● Heç olubmu ki, nə zamansa Heydər Əliyevin tənqid hədəfinə چəvrilmisiniz?
 ● Ulu Öndər müəllimə həmişə böyük hörmət göstərirdi. Təbeliyində işləyən bir məmur olsam da, mənə həmişə “Misir müəllim” deyə müraciət edirdi. Hər zaman Heydər Əliyevdən ehtiram, diqqət və qayğı görmüşəm. Nazir işlədiyim dövrə yalnız bir dəfə belə hal olub. Səhv etmirəməsə, 2000-ci il yeni dərs ilinin ilk günündə Nərimanov rayonunda 82 sayılı məktəbə gəlmişdi. Məktəbin həyatında valideynlərlə görüşdü, birinci siniflərə baş çəkib çox razi qaldı. Daha sonra ikinci mərtəbəyə qalxdıq. Məktəbin foyesində yeni çap olunan dərslikləri yığmışdım. Heydər Əliyev yaxınlaşüb dərsliklərin bir neçəsini götürüb vərəqlədi. Birdən çox əsəbiləşdi və dərsliklərin səviyyəsindən narazılığını bildirdi. Həmin tədbir canlı yayılmışdı. Ulu Öndər həmin an məni və digər məmurları ciddi şəkildə danlaşdı.

“BU ADDIMI YALNIZ HEYDƏR ƏLİYEV KİMİ ŞƏXSİYYƏT ATA BİLƏRDİ”

● Ulu Öndərlə bağlı ən çox yadınızda qalan an hansıdır?
 ● Heydər Əliyevlə bağlı xatırələrin içərisində hansına seçmək mənim üçün çox çətindir. Ancaq birini xüsusi qeyd edə bilərəm. 1998-ci

O, hələ sovet hakimiyyəti illərində Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Anar, Ziya Bünyadov kimi neçə-neçə ziyalımızı DTK-nin caynağından xilas edib.

“

Foto: Sabir Məmmədov - Global Photostock

ildə yeni nazir vəzifəsinə təyin olunan zaman Prezidentin Qazaxistana rəsmi səfər edəcəyini, nümayəndə heyətinə mənim də daxil edildiyimi bildirdilər. Qazaxistanda parlamentdə görüş zamanı bir nəfər ağbırçək qazax qadın çıxış etdi. O çıxış heç zaman yadimdandan çıxmır. Həmin qadın 1986-ci ildə Kunayevin vəzifədən uzaqlaşdırılmasını yada saldı. Bildirdi ki, Kunayev olmamışdən bir neçə saat əvvəl onu yanına dəvət edib vəsiyyətini açıqlayıb. Qazax xalqının bu vəsiyyətdə qeyd olunanları unutmamasını istəyib. Həmin xanım Kunayevin ona Siyasi Büroda vəzifəsindən azad edilməsi anlarını danişdığını da bildirib. Həmin vaxt Mixail Qorbaçov Kunayevin yerinə qazax xalqını tanımayan Kolbin soyadlı Rusiya vətəndaşının təyin olunması səsə qoyub. Hami onun namızədliyini dəstəkləsə də, yalnız bir nəfər etiraz edib. Bu şəxs Heydər Əliyev olub. Qorbaçov etirazın səbəbini soruşduqda Heydər Əliyev açıq şəkildə Kolbinin qazax xalqını tanımadığını əsas gətirərək, onun birinci katib təyinatının çox böyük səhv olduğunu bildirib. Qorbaçova sonradan peşman olacağını deyib. Siyasi Büroda əksəriyyətin Qorbaçovun adamlarının olduğunu nəzərə alsaq, bu addımı yalnız

Heydər Əliyev kimi şəxsiyyət ata bilərdi. Özüm də daxil Heydər Əliyevin böyük hücumunu zaman keçidkəcə daha dərindən dərk edirik. O, hələ sovet hakimiyyəti illərində Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Anar, Ziya Bünyadov kimi neçə-neçə ziyalımızı DTK-nin caynağından xilas

edib. Ulu Öndərin fəaliyyəti ilə bağlı bu cür məqamları cəmiyyətimiz daha yaxından bilməlidir. Heydər Əliyevin Azərbaycan dili ilə bağlı fəaliyyəti də xüsusü qeyd edilməlidir. Vaxtilə Mirzə İbrahimov və digərləri bu istiqamətdə müəyyən işlər görmək istədilər. Ancaq sonradan hamisini cəzalandırdılar. Lakin Heydər Əliyev hansı addımın na zaman atılmalı olduğunu çox gözəl bildirdi. Azərbaycan dili ilə bağlı qərar 1978-ci ildə məhz Ulu Öndərin qətiyyəti ilə verildi.

“ULU ÖNDƏR MÜƏLLİMLƏRLƏ BİR YERDƏ OTURACAĞINI BİLDİRDİ”

● Heydər Əliyevlə son təmasınız və nələr haqqında danışığınız da maraqlıdır...

● Onunla sonuncu telefon təmasında indiki Heydər Əliyev Sarayında Naxçıvanski adına liseyin yubileyi zamanı məlum hadisədən bir neçə gün sonra təsadüf etdi. Vəziyyəti ilə bağlı maraqlanmaq üçün zəng etsəm də, hər şeyin yaxşı olduğunu bildirib, qəfil Gürcüstandakı azərbaycanlı şagirdlərə kitabların çatdırılbağışdırıldığını soruşdu.

“Dağıstan və Dərbənddəki məktəblərə kitabları necə, çatdırırdı?” - deyə davam etdi. Bu cür məqamları unutmurdı. Ulu Öndər hər zaman Azərbaycan xalqını, onun gələcəyini düşünürdü.

1998-ci ildə Azərbaycan müəllimlərinin ilk qurultayı keçirəndə Heydər Əliyev də iştirak etdi. Salona daxil olanda harada oturacağı ilə maraqlandı. Biz onun üçün ayrıca yer hazırlamışdıq. Lakin Ulu Öndər müəllimlərlə bir yerdə oturacağımı bildirdi. O, həqiqətən də unudulmaz şəxsiyyətdir.

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

“HEYDƏR ƏLİYEV AZƏRBAYCAN XALQININ TARİXİNİ YAZDI”

Aqil Abbas: “Ulu Öndərin gözəl bir sözü vardı: “Azərbaycan dünyaya günəş kimi doğacaq”. Bu gün həqiqətən də Azərbaycan dünyaya günəş kimi doğur. Bu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən və müdrik siyasetinin nəticəsidir ki, biz xoşbəxt olmuşuq”.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Mək-təbdə” layihəsinin növbəti görüşü Ulu Öndər Heydər Əliyevin 102-ci ildönümüne təsadüf etdi.

336 nömrəli tam orta məktəbdə baş tutan görüşdə millət vekili, yazıçı Aqil Abbas Ulu Öndərin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrədə ölkəmizin inkişafı namənə misilsiz xidmətlər göstərdiyini, cəmiyyətin həmreylik və bütövlüyü, mənəvi birliyinə nail olmasını qeyd etdi.

HEYDƏR ƏLİYEV SIYASƏTİNİN QƏLƏBƏSİ

Millət vəkili qeyd etdi ki, 1993-cü ildə Heydər Əliyev hakimiyətə gəlməsəydi, Azərbaycan olmayıacaqdı: “Azərbaycan bir neçə yerə bölnəcəkdir. Heydər Əliyev gəldi, Azərbaycanın iqtisadiyyatını yaratdı, dövləti yenidən qurdı.

Ulu Öndərin gözəl bir sözü vardı: “Azərbaycan dünyaya günəş kimi

doğacaq”. Bu gün həqiqətən də Azərbaycan dünyaya günəş kimi doğur. Bu, Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən və müdrik siyasetinin nəticəsidir ki, biz xoşbəxt olmuşuq. Biz bu gün Qarabağa qayitmışıq, Şuşadan, Cıdır düzündən danişırıq. Heydər Əliyev həmişə deyirdi ki, biz Qarabağı azad edəcəyik, Şuşa alınacaq. Biz əvvəller heç vaxt Azərbaycan xalqının tarixini özümüz yazmamışıq: ərəblər, farslar, başqları yazıb. Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının tarixini özü yazdı. Bu tarixin ardını da hazırla Prezident İlham Əliyev yazar”.

ÜNSİYYƏTCİL İNSAN

Aqil Abbas Ulu Öndərlə şəxsən görüşdüyüni də xatırladı: “Mən Heydər Əliyevlə görüşmüşəm, səhbət etmişəm. 50 yaşım olanda o, mənə zəng vurdum, təbrik etdim, qiymətli hədiyyələr göndərdim. Onun media işçiləri, ədəbiyyat adamları ilə görüşlərində də iştirak etmişəm. Xalq şairi Məmməd Arazın yubiley tədbirində də səhbətimiz olmuşdu. Yadımdadır ki, foyedə Məmməd Arazın bir qolundan Ulu Öndər, bir qolundan mən tutmuşdum. Xeyli səhbət etdik. Ulu Öndər çox ünsiyyətcil insan idi, qarşısındakına şərait yaradırdı ki, vətəndaş kimi ona ürkə sözlərini deyə bilesən. İlham Əliyev də elə ünsiyyətcidir. Qarabağda keçirilən tədbirlərdə mən dəfələrlə bunun şahidi olmuşam”.

QARABAĞA BÖYÜK QAYIDIŞ

Millet vəkili Qarabağın 30 illik işgaldən azad olummasına, bu torpaqlarda aparılan quruculuq işlərinə də toxundu: “Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qarabağa böyük qayıdış davam edir. Bu quruculuğu azad olan torpaqlarımızın hər bir yerində görmək mümkündür. Mən tez-tez o bölgəyə, həmçinin Ağdamə gedirəm. Havasımı udmağa gedirəm. İndi Ağdam çox soyuqdur, adam üzüyür. Şəhəri insanların nəfəsi qızdırır. Şəhər onda şəhər olur ki, orada adamlar yaşayır. Quruculuq işləri başa çatanдан, insanlar məskunlaşandan sonra oralarda hər şey gözəl olacaq. İndi Ağdamda gözəl bir şəhər tikilir”.

CİDIR DÜZÜNDƏN GÖRÜNƏN VƏTƏN

Yazıçı Şuşanın, Cıdır düzünün gözəlliklərindən də bəhs etdi: “Cıdır düzündən baxanda Vətən ol içi kimi görünür: laleli, nərgizli... Elə bil ki, bütün Vətəni o hündürlükdən görürsən. Bir dəfə bir jurnalist “deyirsiniz Şuşa, Cıdır düzü müqəddəsdir. Niye müqəddəsdir”, - deyə soruşdu. Bilirsiniz, Cıdır düzü niye müqəddəsdir? Orada Pənah xan, İbrahim xan, Mehdiqulu xan, Nətəvən oturub. Məhəmməd bəy Cavanşir orada at çapıb, gülesib. O adamlara görə Cıdır düzü müqəddəsdir. Mən bir dəfə məktəbdə 100 məşhur şusalının ad-soyadını yazdım. Sonra şusalılar mənə daha 60 məşhur insanın adını yazıb göndərdilər. Bir balaca şəhər dünyaya 160 məşhur insan bəxş edə bilib. Elə tekə Üzeyir bəyin, Əhməd bəy Ağaoğlunun adını çəkmək kifayətdir...”

“DOLU” FİLMİNİN DAVAMI ÇƏKİLƏCƏK

Yazıcı Qarabağ müharibəsindən bəhs edən “Dolu” əsəri əsasında çəkilən film də toxundu: “Mən Qarabağ haqqında məğlub olmuş bir xalqın taleyini, amma qələbəsini yazmışam. Əsgərlər komandirə qoşulub Qarabağa gedirlər. Səkkiz il sonra biz həmin yolla piyada Ağdamə getdik. Mən “Dolu” filminin davamını yazmışam. Ssenarini Mədəniyyət Nazirliyin təqdim etmişəm. Yəqin ki, ikinci “Dolu” filmi çəkiləcək”.

“YAZICIİLİĞİ DAHA ÜSTÜN SAYIRAM”

A.Abbas yazıçı və millət vəkili olmanın məsuliyyətindən də danişdi: “Hər ikisi məsuliyyətlidir. İnsan beş il millət vəkili ola bilər, amma yazıçısansa, ömürlük yazılı olursan. Hər yazılın yazı əbədi qalan bir şeydir. Demirəm, mən böyük yazıçıyam, amma tarixi yazıçılardan öyrənmişəm. Bu mənada yazıçılığı daha üstün sayıram”.

“O VAXT KOMANDANI DAĞILMAĞA QOYMAMIŞAM”

A.Abbas Ağdam təmsilçisi “Qarabağ” Futbol Klubunun növbəti çempionluğunda münasibət bildirdi: “Mən “Qarabağ” Futbol Klubunun prezidenti və təsisçisi olmuşam. O vaxt komandanı dağılmağa qoymamışam. Bu gün də komanda ilə bir yerdəyəm. Bugündərə “Qarabağ” klubu 12-ci dəfə Azərbaycan çempionu oldu. Bu qələbənin 11-i baş məşqi Qurban Qurbanovun adı ilə bağlıdır. Mən istərdim ki, Azərbaycan çempionatı güclü olsun ki, “Qarabağ”ın rəqibi yaransın”.

“İLK MÜƏLLİMİMİN ƏLINİN TUMARINI HƏLƏ DƏ SAÇIMDA HİSS EDİRƏM”

A.Abbas müəllimlərin əməyini yüksək dəyərləndirərək ilk müəlliminin nəvazlığını hələ də xatırladığını dedi: “Leyla adlı ilk müəlliminin əlinin tumarını hələ də saçımda hiss edirəm. Sağirdlərin leyaqəti insan və vətəndaş olaraq yetişməsində ibtidai müəllimin və sonrakı pillelərdə dərs deyən müəllimlərin, həmçinin təhsil müəssisələrinin rolü böyükdür. Müəllim əməyi ən yüksək dəyərə layıqdir”.

Millet vəkili görüşdə şagirdlərin mütaliəsinə, rəqəmsal dünyada mobil telefonlardan, sosial platformlardan aşırı istifadənin müsbət və zərərli tərəflərinə də toxundu, məktəblilərə tövsiyələrini verdi.

ULU ÖNDƏR 102 HEYDƏR ƏLİYEV

Kaspi

ÜÇ ƏSRİN QƏZETİ

www.kaspi.az

10 MAY ŞƏNBƏ 2025

İdman sahəsində maddi-texniki bazarın möhkəmləndirilməsi istiqamətində işlər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrədə davam etdirildi. Xüsusilə Olimpiya Hərəkatı özünün yüksəliş dövrünə qədəm qoydu.

Mayın 10-da Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ili tamam olur. Azərbaycan insanı bu dahi və uzaqgörən şəxsiyyətin rəhbərliyi dönməndə tarixi hadisələrə şahidlik edib. Tam təbii olaraq, idman sahəsi də bu baxımdan istisna deyil və yadda qalan məqamlarla zəngindir.

ÜĞURA APARAN YOL - İNFRASTRUKTURUN MÖHKƏMLƏNDİRİLMƏSİ

Heydər Əliyevin 1969-cu ildə Azərbaycana rəhbər seçiləndən sonra dövlət quruculuğu və vətəndaş cəmiyyətinin formallaşması istiqamətində atılan müsbət addımlarla yanaşı, idman sahəsində də nəzərəçarpan müsbət dəyişikliklərin təməli atıldı. Nazirlər Sovetinin 28 noyabr 1969-cu il tarixli nizamnaməsi ilə respublikamızın rayonlarında bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı yeni mərhələyə qədəm qoydu. Belə ki, çox sayıda idman qurğusu, meydancı tikilərkən insanların istifadəsinə verildi. Tekcə paytaxt Bakıda 1970-ci illərdə 250 idman meydancası və şəhərciyi salındı. 1973-cü ildə isə müasir idman sarayının təməli qoyularaq inşa edildi. Bütün bunların məntiqi nəticəsi olaraq, 1974-cü ildə Azərbaycanın 36 rayonunda artıq 59 uşaq-gənclər idman məktəbi fəaliyyət göstərirdi.

Maddi-texniki bazarın möhkəmləndirilməsi istiqamətində işlər Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrədə davam etdi. Xüsusilə Olimpiya Hərəkatı özünün yüksəliş dövrünə qədəm qoydu. Ulu Öndər 1993-cü ilin noyabrında dünya və qitəməqyaslı turnirlərdə uğur qazanmış idmançıları və onların məşqçilərini qəbul etdi. O, çıxışı zamanı idmançıların dövlətin xüsusi qayğısı ilə əhatə olunacağı, idmanın inkişafı üçün ölkədə geniş imkanlar yaradılacağını vurguladı. 1994-cü ildə isə onun fərmani ilə Gənclər və İdman Nazirliyi yaradıldı. Bu addım Azərbaycanın idman tarixine dönüş nöqtəsi kimi düşdü.

Azərbaycan idmanında növbəti tarixi hadisə isə 1997-ci ildə yaşandı. Belə ki, iyulun 31-də keçirilən Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) növbəti sessiyasında həmin vaxt Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin I vitse-prezidenti olan İlham Əliyev MOK-un prezidenti seçildi. Bundan sonra böyük quruculuq işləri daha da sürətləndi.

Yüksək etimad qazanan ciddi tərəfdəş

Uğurlu idman siyasetinin nəticəsi kimi Azərbaycan beynəlxalq qurumlar tərəfindən ciddi tərəfdəş olaraq qəbul edilir. Ölkəmizə ən nüfuzlu yarışların təşkilatçılığı həvalə edilir. Buna nümunə olaraq dünya və Avropa çempionatları, I Avropa Oyunları və IV İslam Həmrəyliyi Oyunları kimi kütləvi turnirləri göstərə bilərik. Ümumiyyətlə, nüfuzlu beynəlxalq yarışların ölkəmizdə keçirilməsi adı hal alb və artıq heç kimi təccübəldəndirmir.

Ulu Öndərin müəyyənləşdirici stratejiyi bu gün Prezident İlham Əliyev inamla davam etdirir. Onun idman ictimaiyyəti ilə görüşdə söylədiyi bu fikirlər çox şəyden xəbər verir: "Idman qələbeləri cəmiyyətimizin vətənpərvərlik ruhunu artırır, Azərbaycanı dünyada güclü idman ölkəsi kimi təndir, ölkəmizi təbliğ edir. Mən həqiqətən şadam ki, Azərbaycanda idman və Olimpiya Hərəkatı artıq həyatımızın bir hissəsinə çevrilib, idmançılara və veteranlara diqqət yüksək səviyyədədir.

Əminliklə vurğulamaq lazımdır ki, respublikamızda davamlı və sürətli inkişaf fonunda idman sahəsində də böyük işlər görülür və yeni zirvələr fəth olunacaq".

Əlbəttə, bütün bunlar Ümummilli Lider Heydər Əliyevin illər önce təməlini qoyduğu mükəmməl idman siyasetinin məntiqi davamıdır.

HEYDƏR ƏLİYEV VƏ AZƏRBAYCAN İDMANI

Böyük diqqət və qayğıının parlaq qarşılığı

İdman sahəsində aparılan məqsədyönlü siyaset, dövlətin böyük diqqət və qayğısı çox keçmədən beynəlxalq arenadakı uğurlu çıxışlarda əksini tapdı. Azərbaycan idmançıları Avropa, dünya çempionatlarında, Yay Olimpiya Oyunlarında və digər nüfuzlu yarışlarda adlarından söz etdirməyə başladılar. Təsadüfi deyil ki, müstəqil Azərbaycanın Avropa və dünya, Olimpiya çempionlarının sayı yüksələn xətt üzrə artır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan dünyada idman ölkəsi kimi ad çıxarıb. Bunda isə uğurlu nəticələrlə yanaşı, böyük yarışların ölkəmizdə yüksək səviyyədə təşkil edilməsi də rol oynayır.

Heydər Əliyev hakimiyyətdə olduğu dövrədə Azərbaycanı dünya arenalarında uğurla təmsil edən idmançıları və onların məşqçilərini bir neçə dəfə qəbul edib. Ulu Öndər bununla onların çıxışını yaxından izlədiyi və yüksək qiymətləndirdiyini nümayiş etdirib. Onun çıxışı zamanı səsləndirdiyi bu fikirlər də idman sahəsinə nə qədər önem verdiyinin göstəricisi sayılmalıdır:

"Nailiyyətlərimiz arasında idman sahəsində, beynəlxalq yarışlarda əldə olunan nailiyyətlər çox qiymətdir. Onların qiyməti Azərbaycan xalqının təkcə fiziki cəhətdən yüksək keyfiyyətlərə